

BUDAPESTI CZÉGEK.

Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váci utca 12.
Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
Levegőnyelő raktár mindennemű fényképezési gépek és készülékekkel.
Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.
Arjegyzekek ingyen és bérmentve.
Új! a fotografálás elemei. Ár 2 frt.

Nem létezik többé előlő gyermek-fül!
Kubinszky György-féle szabályozható gyermekfül-leszorító kötszer.
23092. sz. a. szabadékorva.
Darabja 2 forint. Posta-fordulával előre beküldve a szétküldés bérmentve.
Ismétlődőknak engedmény!
Cs. és kir. szab. Kubinszky-féle szabályozható bajuszoktató (ára darabonként 60 kr., sz. szesz helyegben is beküldhető).
Fő- és szétküldési raktár:
Kubinszky Györgynél
Budapest, I. Krisztina-ter 3. sz.

Tanítványok
Nemzetközi
Gyermekfül-leszorító
Bismarck
ajánl
és
elhelyez

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(rélemezlet).

FÖLDESZ L. 5675

Budapest, IV., Muzeum-körút 3. sz.
Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, úgymint vadászfegyvereket, Flobert és revolvereket, épígy teljes vadászfelszerelések és töltényeket.
Javítások pontosan és olcsón eszközöltek.

A cséplési időnyre!

Gépolaj, kocsikenőcs, zsákok, ponyvák és

egyéb gazdasági szükségleti cikkek,

SZÁVOSZT ALPHONS

cs. és kir. udvari szállító

magkereskedése

és gazdasági cikkek üzletében

BUDAPEST,

V., Arany János-utca 11.

szereshetők be a legjutányosabban.

Arjegy. kívánatra ingyen és bérmentve.

5670

kereskedelmi bank

felmondotta

Kertész Tódor

műipararu raktár

üzlethelyiségeit.

Most

alkalom nyílik 1000

meg 1000-féle cikk

olcsó bevásárlására.

LATZKOVITS A.

BUDAPEST,

IV. kerület, Váci-utca 22. szám.

Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros

ajánlja

uri divat- és fehérnemű-újdonságait.

„Toronyórák“

palota, lakanya, gyári órákat,

villanyórákat,

legelőnyösebben rendez be

Mayer Károly L.

Leó magyar gőz-irigya

Budapecsten, VII., Kazinczy-u. 3.

Képes árjegyzekek, költőjegyzék, bérmentve.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket

építkezési és gépészeti célokra vizvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipet, készülékeket a

belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szer-

kesztett turbinákat, örlőhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési cikkekkel. — Zsilipeket

bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alag-

csöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez,

csőlőpverő gépeket, anyagszállító kocsikat. — Álló vagy

fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és minden-

nemű zúzógépek.

5619 132. sz.

„HUNGARIA“

országos magyar vajkivitel részvénytársaság értesíti

a t. gazdaközönséget,

hogy irodáját Budapesten, Dalszínház-utca 10. sz. a. megnyitotta és vajtermelésre vonatkozó bejelentéseket elfogad és vajszállításai szerződéseket köt; a vajátvételt azonban csak f. é. október hó 1-én kezdi meg.

Ennélfogva kérjük a t. gazdaközönséget mielőbbi bejelentkezésre, mert egy vajtermelésre berendező teigazdaság felszerelése, tekintettel a már is beállott tömeges megrendelésekre, legalább is 8 hetet vesz igénybe.

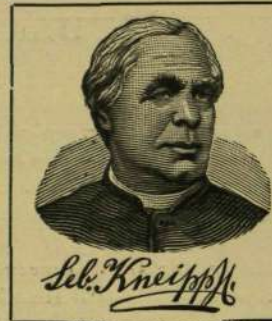
Részletes, az egész okserű vajtermelést röviden tárgyaló szó- vagy írásbeli felvilágosításokkal legnagyobb készséggel szolgálunk.

A „HUNGARIA“ országos magyar vajkivitel részv.-társaság igazgatósága:

Báró Josika Gábor s. k. **Kunkel Imre s. k.**

elnök. 5805 vezérigazgató.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

Fontos minden

házi nő és anyáral

A Kathreiner-féle Kneipp-malátá-kávé

mindinkább legkiválóbb, egyetlen természetesen egészséges és egy-

uttal a használatban legelőnyösebb pólusnak bizonyul a kávéhoz.

Magas tudományos és orvosi tekintélyek határozottan ajánlják, a nők, gyermekek, gyomor- és idegbetegségek a rendszeres kávé helyett mint legjobb pólus rendelkeznek.

Elővigyázat a vételnél! Csak a fehér eredeti csomagokat kérjük és fogadjuk el a következő névvel

Mindenütt kapható. Kathreiner. Egy fél kilo 25 krajczár.

BERKETZ ISTVÁN

selyem- és szőr-ruhák-elmé festő

vegyileg mosó és tisztító üzlete,

BUDAPESTEN.

Üzlet: IV., Belváros, rózsater 3. sz. Gyár: IX., Ferencváros Kinizsy-utca 14.

Vegyileg fest, mos és tisztít mindennemű ruhakelméket részben és egészben is, névleg: selyem crépe, atlasz, terno, cachemir, delin fehér vagy bármily színes kelméket, szőr és félzör szöveteiket stb., posztókat, butorkelméket függönyöket, csipkéket és apróságokat, a lehető legelőnyösebb árt.

5806

Szabadbani szórakozáshoz

alkalmas cikkek:

Angol Croquet-játék utasítással 7-20 frt. Lawn-tennis angol társasjáték 25, 35, 50 és 80 frt. Lawn-tennis rakett, párja 10, 14, 20 frt. Lawn tennis labda 12 darab 5.40-10 frt. A Lawn-tennis játék szabályai 20 kr. Football erős marhabőrrel bevonva 7.70-10.42 frt. Hajító gómb (Schleuder-Ball) marhabőrrel 7 frt. Volant-játék 1 pár 0.15-1.50-3 frt. Toll-labda 1 doboz 1 darab 15, 20, 25 kr. Kártya-játék 12 vető bol és 12 kártya 1.50-2.30 forint. Lignum sanctum golyók 1.15 1.30 1.50 1.70 1.90 2.15 2.30 2.50 2.70 2.85 forint.

Kuglizó-bábok, tartós gyertyafüvél egy készlet 2.50. Orosz kuglizó, egész szék udvarban is felállítható, egy készlet 5.50-6.50. Lampionok kertek világításához 10, 15, 20, 30, 40 kr. Papir-léggömbök 50 kerti 3 frt. Magnesium-fáklya 30 percig meg-
lép villanyos fényt terjeszt 1.20. Flobert-puska keribentársaságoknak mulattatásul 7-20 frt. Vas csőháló nagro bohóccsal 2.50-8 frt. Parafa uszó-öv 3.50, 4.50, 6.75. Uszó-öv lég-
gel tölthető 6-7 forint. Velociped 3 kerékes, egész vasból, igen tartós 5-10 éves fiúk számára 8.-, 9.50, 11-14 forintig. Torna-eszközök szabadbani használatához. Műszokótól sima 5, 6 frt. Műszokótól fonott csomók 7.50. Trapezrúd szabályozható szeremind bol gyanánt használható gyalog sétához frt 2.70. Nagy kerli napernyő japán. 80 frt. 15 frt. Időjelző haránt csinos svájci házikóban frt 1.20. Időjelző alakok házikóban 1.20, 2 frt. Acóhárfa kerli lakás tetejére a szélvisszafúvást elkerülve frt 3.20, 4 frt. Sebb hangszál 4.50-5.50. Nyákolompa kellemes acóhárfa színeshangolva 5. Kolomp 8 frt, 7 kolomp 11 frt. A horoghalászat összes kellékei. D. Fèvre párizsi szódavíz-készítő mellékelt utasítás szerint bárki friss, 2 4 6 8 10 messzeleges A készítéshez szük-
tiszta, egészséges szódavízet készíthet 7 9 11 13 15 frt. Fagyal-készítő 500 gramm borjával és 600 gram szódavízet tartalmazó csomaggal 1.50. Fagyal-készítő Dr. Meidinger 6 12 18 adagra 5.-, 10.-, 15.- litere
félre önműködő 5, 7 9 frt. félre a legjobb vajkészítő 8.50 15 frt. Csáládi konyha- 10 15 kilóra Légyfogó készülék 30 kr. egy doboz enyv 15 kr. mérleg 3.60 7.20 frt. Amerikai husapító, 4.75-6.

Nagy képes árjegyzekek bármintve küld

KERTÉSZ TÓDOR

Budapest, Dorottya-utca 1. sz.

és Kristóf-ter gróf Teleki palota.

27. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, JULIUS 8.

41. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt félre 6

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félre 4

Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK egész évre 5.- félre 2.50

Külföldi előzetesekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

CASIMIR-PERIER JÁNOS.

A FRANCZIA KÖZTÁRSASÁG ÚJ ELNÖKE.

A JELEN ÉV OKTÓBER havában lett volna Franciaországban az új elnökválasztás. A gyászos véget ért Carnot nagy számú híveinek minden rábeszélése ellenére is már előre határozottan kijelentette, hogy ha az alkotmány világos rendelkezését nem tekinteni is, személyes okokból semmi szín alatt nem kíván jelöltetni, annál kevésbé újra megválasztatni. Mind a dicsőséget, mind az államfői teendőket annyira megelégtelte, hogy méltóságának szabályszerű bevégezéssel haladéktalanul vissza kívánt vonulni a csöndes polgári életbe. Így egyvel több oka volt a törvényhozás pártjainak, hogy már eleve kiszemeljék azon férfiakat, a kiket jelöltjeikül fölléptessenek s a kik közül annak idején a többség választottja majdan az elnöki székre üljön.

A szóba hozott férfiak közül eleitől kezdve legtöbbben csoportosultak Casimir-Perier köré, de még sem annyian, hogy majdani megválasztatása föltétlenül bizonyosnak látszott volna. Két ellenjelöltje: Brisson és Dupuy, szintén tekintélyes és népszerű politikusok, a kik ellenében nem épen könnyű lett volna győznie. Hátha még jó három hónap is lett volna a pártok szervezésére és párhívek toborzására!

Azonban a lyoni végzetes tör minden eddigi tervezettség fonalát ketté metszette. Casimir-Perier még el sem határozhatta magát a jelöltség elfogadására, mikor nemes elődjének váratlan, megdöbbentő halála az elnökválasztást haladéktalanul szükségessé tette. A szörnyű eset után három nappal — jun. 27-én — összehívott a törvényhozás két házából álló nemzetgyűlés Versaillesba, az elnökválasztás szokott helyére, hol, bár a pártok ragaszkodtak eddigi külön-külön jelöltjeikhez, már az első szavazás döntött, a mennyiben az utolsó percig vonakodó Casimir-Perier tekintélyes általános többséggel köztársasági elnökké választatott Brisson 195 és Dupuy 97 szavazata ellenében.

A választás tehát, mint természetes is, nem volt egyhangú, de az eredménybe ritka egyértelműséggel minden párt belenyugodott, maga Franciaország pedig, mondhatni, általános meglepéssel üdvözölte Casimir-Periert az elnöki széken. Ez a meglepés, tekintve Casimir-Perier nevezetes múltját és személyiségét, bizonyára közörműm fokozódik vala, ha

As „Illustration“ rajza után.

CASIMIR-PERIER, A FRANCZIA KÖZTÁRSASÁG ÚJ ELNÖKE.

az általános örvendezést csöndes belenyugvássá nem hűti le az elyséi palotabeli ravatal fölött kesergő még általánosabb részvét és fájdalom.

Franciaország sorsának intézése erős és kipróbált kezekbe jutott, melyek bizonyára képesek lesznek a megzavart társadalmi rendet helyreállítani, a bel- és külbékét biztosítani s Franciaországot az európai államrendszerben a maga méltó helyén megfektetni, annyival inkább, mivel Casimir-Perier személye a külföld előtt is bizalom, becsülés és tisztelet tárgya, s megválasztatása sehol kedvetlenséget, vagy aggodalmat nem keltett.

Casimir-Perier János igen előkelő és dúsgazdag család ivadéka. 1847 november 8-án született Párisban, s így most negyvenhét éves férfiú. Nagyatya hírneves politikus és miniszterelnök volt Lajos Fülöp király alatt, atyja pedig Thiers elnöksége alatt viselt miniszteri tárczát. Ő maga is már igen ifjú korában a politikai pályára lépett, melyen származása és személyes érdemei korán nagy jövőt ígértek neki.

Törzssők Francia létre alapos német nevelést kapott, a mennyiben gyermekkorában egy dr. Struve nevű német tanár volt a nevelője, kit atyja egy útazása alkalmával Hannoverában ismert meg s nyomban szerződöttetett is a fia mellé. Struve nagy buzgósággal és tapintattal nevelte már akkor igen tehetségesnek mutatkozó tanítványát. Tökéletesen elsajátította vele a német nyelvet, melyet az új elnök ma is kifogástalanul beszél. E mellett azt állítják, hogy Struve vezetése alatt vált oly komoly, rendíthetetlen szilárdságú s nagy akaraterejű férfiúvá, a milyennek mindenki ismeri. Középiskolai tanulmányait a Lycée Condorcetben végezte s feltűnően kivált társai közül úgy tehetségeivel, mint szorgalmával. Jogi tanulmányai mellett a technikai tudományokkal is megismerkedett, főleg azért, hogy nagy bányabirtokait személyesen tudhassa vezetni.

Személyét illetőleg Casimir-Perier középtermetű, barna ember. Szemei tiszta, nyílt tekintetűek, orra rövides, homloka szép hajlású, ajkai összeszorulnak, a mi szép metszésű szájának szigorú, büszke állást ad. Modora előékeny, de nem nyájaszkodó. Megjelenése s magatartása katonás, tiszteletet parancsoló. Egész lényén előmlik a született előkelőség. Jellemének fő vonásai az erőnyesség és erős akarat. Különben katonai rangot is visel; törzskari kapitány a szárazföldi hadseregben. A 1870/71-iki emlékeztető háborúban egy mozgó csapat parancsnoka volt s a Bagnex melletti csatában tanúsított vitézségével katonai érdemjelet is nyert.

Képviselővé először 1874-ben lett s azóta minden országgyűlésnek tagja volt. Dufaure alatt a közoktatásiügyi miniszteriumban másodállamtitkár, Campanon tábornok hadjáratában a hadi pénzügyi bizottság elnöke vala. Floquet visszalépése után őt választották a kamara elnökévé, majd Dupuy bukása után nem régi-ben miniszterelnökké lett, de ez állásról alig egy hónap múlva lelépett s ismét a parlament elnökévé választották. Egész politikai pályáján az erős és önálló meggyőződés emberének s a köztársaság rendíthetetlen hívének mutatkozott.

Carnot szerencsétlen halála után barátai, képviselők és szenátorok, élénken sürgették, hogy fogadja el az elnökké jelölését; de ő még jobban vonakodott, mint valaha. Újra meg újra azt mondogatta, hogy sokkal nagyobb fontosságúnak tartja az elnöki állást, mintsem ő magát e méltóságra alkalmasnak hihetné. Végre is anyja szava döntött. Ez a tisztes matróna látván, hogy a személyes és politikai barátok rábeszélései nem elegendők, fia elé lépett s így szólt: „Fiam, mikor a kötelesség szólít s mikor

a kötelesség betöltésével veszély is jár: egy Casimir-Perier nem tévóvázhatsz! Barátai, különösen Burdeau, e szavak hatását megragadva, még nagyobb hűvvel ismétlék sürgetéseiket, mire aztán Casimir-Perier, tekintve különösen a helyzetnek és főleg Franciaország jelen állapotának válságos voltát, megadta magát s meghatottan így nyilatkozott: „Ám legyen tehát! Tietek vagyok: a jelöltséget elfogadom.” S másnap délután már csakugyan Versaillesba kellett mennie, hogy a nemzetgyűlés elnökétől átvegye törvényes megbízatását s elfoglalja a francia köztársaságnak nagy fényű, de egyszersmind nagy felelősséggel, sőt esetleg veszéllyel is járható elnöki méltóságát.

ÁLDÁS.

Mint a telt kőpűnek szélén
Az arany szín méz kicsorran:
Ugy foly áldásom szivemből,
Ajkamon édes mosolyban.

Áldom ezt a szép világot,
Mely csak édest, mézest hordoz,
Mely virággal ékesíti,
Kelyhemet az égi borhoz.

S áldom azt, ki a világot
Oly ékessé tette nekem,
Kelyhemet megkoszorúzza:
Áldalak jóm, drágám, szépem!

S áldás, áldás, három áldás
Nagy nevedre ég királya,
A ki őt énnekem adta
S szent lelked öntéd ki rája!...

Szász Béla.

EGY KIS BABÁNAK.

Kis lány vagy még, bölcsőbe ringó,
Szeszélyes, pólás kis baba;
Hat hónapos szép rózsabimbó,
Kit féltve őriz a mama;
De én már is járok tehozzád,
S gyönyörrel nézlek tégedet!
Egy percze mintha visszahoznád
Mosolygó gyermekésgemet.

Szeretem csöndes gyűgyögésed,
És hadonázó kis kezéd;
Ha bajszom egy szálát kitéped.
Óh, milyen pompás élvezet!
Szeretem pici piros ajkad,
S kékelő szemed mosolyát;
— El-elnézlek, merengve rajtad,
S tűnődve ringatlak tovább.

Fél év! hiszen már nagy leányka:
Eljátszik már az asztalon,
A vizes poharat lerántja,
Te-nek már nem szólíthatom.
Maholnap ábránd száll szívére
És udvarolnak majd neki,
Csókot lehelnék kis kezére,
S ő ezt pirulva engedi.

Igen bizony! Az évek szállnak,
Tanul s felejt is majd sokat;
De a mit most mondok magának
Figyelje meg tanácsomat.
Ma persze könnyű még az élet
S magácska most csak mosolyog,
Hej! pedig a mit én beszélek,
Az mind nagyon komoly dolog.

Csengő rimekben, szép sorokban
Im, itt van az arany tanács:
Ha szíve szerelmre dobban,
Nem kell, hogy mindjárt tudja más.
Dívatlapokba vagy Bazárba
Ne küldjön fájó verseket,
Mert szebb az érzés szívé zárva,
Mint hogyha nyíltan kesereg.

Ma már úgy van, hogy sok kisasszony
Reggeltől estig zongoráz;

De én bizony nyíltan bevallom,
Hogy ez betegség, rossz szokás.
Magácska ugy-e, másminyen lesz,
Szorgalmas és munkára kész...
— A tűszúrástól sokkal sebb lesz
A bársnyos kis női kéz.

Magácska nem lesz büszke dáma,
Szeszélylivel és göggel teli;
Nem vágyik majd a nagy világba:
A csöndes otthon kedveli.
Pompát, hívságos fényt nem áhit,
De egyszerű lesz és szerény,
S vidáman öntözvén virágát
Nem lesi, jön-e völgyégy.

De jön! S szívet mint szép madárdal,
Egy boldog érzés tölti meg:
Szeretni fog majd tiszta láanggal,
Beesülve azt, a kit szeret.
A lakodalmon én, a násznagy,
Magácskát szívből éltetem;
A szép álomok valóra válnak,
S ez boldogság lesz én nekem.

De hajh! mindez sokára lesz még,
Ráérünk még a lakzira!
Az ábcézt, ezernyi leckét,
S sok mást kell még tanulnia!
De csitt! azért ne sirdogáljon,
És várja csöndesen sorát;
Csiesijja, csijja! most buválynak
S én szépen ringatom tovább!...

Szajó Sándor.

ÁLDOTT LELKEK.

Elbeszélés.

Irta Herman Ottóné.

Persze, az emberek azt hiszik, hogy a ki már betöltötte a hatvanadik esztendőjét, fehér haja, szakállja és megfelelő embonpointje van — ráadásul pedig egy minden tekintetben méltó élete párja, azzal nem is érdemes egy novellának foglalkozni, mert az szívbeli ügyeivel, — ha voltak, ha nem voltak — alaposan leszámolt ez életre.

Hogy mennyire csalódik, a ki így vélekedik, élő példa rá a Gyuri bácsi — helyesebben Lakatos György — esete, a ki huszonhat éves korában már családos ember volt. Régi szép szokás szerint az édes anyja szemelt ki a számára egy „jóra való, tisztességes hajadont”, Bors Katiczát, a ki azóta a Kati, Kató, Kata periodusokon átesve, tiszteletreméltó Katalinná vastagodott. Lett nekik két, vagy három szintén igen „jóra való” gyermekük, a kiket sorban megházasítottak, illetve férjhez adtak, aztán kettecskén maradva éltek-éldegéltek — ha boldogan-e, nem tudom, de erősen hiszem, annál az egyszerű körülménynél fogva, hogy soha egyiknek sem jutott eszébe a fölött gondolkodni.

Kevés igényű, jó módu emberek voltak. Egybekelésük óta minden nyarat ugyanabban a szerény kis szepességi fürdőben töltötték, a melyben tavaly ünnepelték házasságuk és fűrdő vendég voltak huszonötödik évfordulóját.

Bizony a régiekből jóformán csak maguk maradtak azok közül, a kik állhatatosan minden esztendőben ellátogattak néhány hétre a pompás fenyvek, kristály források, éltető ozon és hihetetlen rossz koszt eme tájékára.

Csak a vénséges Szepessyné, a ki már huszonöt év előtt is öreg volt, hozta el ismét hűségesen idült gyomorhurutját, ócska köszvényével egyetemben, az avult bajokhoz pedig egy friss, üde, fiatal ápolót, a ki tizennyolcz éve daczára maga a munkásság, szerénység és türelem, — azonfelül apátlan-anlátlan és nagyon nélkül való, a mi tudvalevőleg mind megbecsülhetetlen kellek arra, hogy valaki ápolól

beválják egy köszvénytől gyötört, besavanyodott, zsémbes vén csont mellett.

Hogy ez a fiatal áldozat véletlenül meglehetősen csinos, az persze egy eléggé kellemetlen mellékkörülmény, a mire az öreg asszony igyekszik jóakarólag szemet hunyni, mert végre is a leány nem tehet róla és hát — uram isten — van-e valami e siralom völgyében, a mi tökéletes?!.. Azért csakúgy elgyötörheti a „fruskát”, a hogy őt magát elgyötíri a köszvény. A lány pedig jó természeténél és teljes elhagyatottságánál fogva, ha a rútak rútja lett volna, sem ragaszkodhatott nagyobb hűséggel, odaadással a szekánt öreghez.

Ha a „néni” köszvénye kegyes volt, sétára indultak, már úgy a maguk módja szerint: a néni csoszogott, Magduska tipegett, tiz-tiz lépésenként pihenőt tartva. Magda csak úgy roskadozott a plaidek, lábpárnák, gyorsforralók, kisebb-nagyobb poharak, serpenyők, herbateás szelenczék terhe alatt, a mik a kirándulás nélkülözhetetlen kellékei voltak. Könyvet is vitt, valami „Szentek Élete”-félé, a melyből az Adelaide pihenőnél a párnákkal körültámasztott néni álomba szenderítse s a mibe a maga részéről ő is egy-két halva született ásitást temessen.

Ezek voltak a Magda ugynevezett „boldog napjai”... Oh! fűrődhetni a verőfényben, hallgatni a bolondos pinto vig feleselését, elgyönyörködni a mokusok röplő ugrándozásán, a mint a fenyvek rojtos ágai között ezinczorgva bomlanak, kergetőznek — és szívni azt az édes, kábító fenyűillatot, a mitől a tüdő tágul, a vér megpezsdül, a szív mámoros lesz...

„Rossz napok” voltak, mikor a vén asszonyt a pamlaghoz szegelte a baj; a mikor ablakot, ajtót hermetice elzárva, ott kellett ülni mellette, dörzsölni a lábait, a fejét kámförrel, eczettel, a hátát mustárszeszszel; főzni huszonötfele levet, pacsmagolni külsőleg-belsőleg valamenynyivel; lesni ezer szeszélyt s mielőtt kimondta, teljesíteni; hallgatni a szakadatlan folyó dorgatoriumot, a hánytorgatást napjában tizszer, hogy tartják, ruházzák, ennie adnak kegyelemből, érdemetlenül. Még enyhülés számba ment a doktor és paciens konzultálása, a mely kétszer naponta — igen csekély eltéréssel — következő épületes dialogusban folyt le:

— „Doktor ur, lelke, oda vagyok, vége van”...

— „Oh, oh, oh, oh, oh!”

— „Mit gondol, tán jó lenne egy harmincz foku félfürdő?”

— „I-igen, igen, igen, igen.”

— „Vagy tán egy hideg bedörzsölés? Ugy-e, nem ártana?”

— „Ne-em, nem, nem, nem, nem!”

— „És utána egy bepakkolás... jó lesz lekem, doktor ur?”

— „Jó, ó, jó, jó, jó, jó.”

Kúra után:

— „Jaj doktor ur, semmivel sem könnyebbültem.”

— „Hm, hm, hm, hm, hm.”...

— „Sőt most már a keresztesontomban is szaggatást érzek.”

— „Baj, baj, baj, baj, baj.”...

— „Ha ez így tart, meg kell bolondulnom.”

— „Ho-ho-ho-hó!”

— „Kérem, nézzem be hozzám holnap korán... addig tán nem halok meg”...

— „I — igenis, igenis, igenis... azaz hogy — ne... em, nem, nem, nem!”

Másnap — da capo.

A derék Katalin asszony meglátta és megértette a fiatal martyr kinszenvedését — általában ő mindent meg szokott látni és érteni, — ennnyivel azonban nem érte be, hanem nyomban

el is határozta, hogy a mennyire tőle telik, segít a nyomorúságán. Már ez is a szokásaihoz tartozott, — mindenkin segíteni, a hogy bír.

Egyelőre nem volt más mód, mint hogy időnként szerepet cseréljen Magdával; ha a néni köszvénye a szokottnál erősebben garázdálkodott, elküldte a lányt az urával sétálni, maga pedig ott maradt a beteg mellett.

Mindenki meg volt elégedve a dolog rendjével. Magduska épen boldog volt, hogy a keserves nyugtól ideig-óráig megszabadították. Csupa figyelem, előzékenység volt „Gyuri bácsival” szemben. Hordozta a pipáját, ernyőjét, három lábú börszékét, a meredek hágón előre ment és kézen fogva huzta, segítette; ágat, követ eltávolított utjából s mind ehez csevegett, csapongott hálás szíve túláradtában, mint egy kalitkából kiröppent boldog madár, a melyet a váratlan szabadság érzete megrészegít.

Az öreg úr pedig igazi lelki gyönyörűséggel élvezte mindezt. Hogy őt ez a fiatal áldott lélek így megbecsüli, így becézgeti! Egészen megkönnyült az oldala mellett; még az „Öt-forrás” meredekén is úgy felsegítette, hogy észre se vette — s fent voltak! Bezzeg a szegény vas-kos Katalin ugyancsak rátámaszkodik, hogy alig győzi szuszogással és veriték-törléssel, míg valahova fölcipekednek. S most a helyett, hogy ő vinné még az asszony czókmókáját is, ez a kedves gyermek megszabadítja minden terhétől, játszva, nevetve, aranyos vig kedvvel. Igazi áldott lélek — és szó a mi szó, nagyon csinos a fruska...

Katalin asszony azalatt ült a beteg mellett, főzte a dekoktumokat, borogatott, masszírozott, — uram bocsá! — még föl is olvasott a „Szentek Életéből” — kálvinista asszony létere!

A zsémbes vén asszony keserű kifakadásai pedig a világ, a köszvény és a mai fruskák ellen csöndes duruzsolással szelidültek az ő kötötűinek ütemes csörömpölése mellett, a mely rendesen jótékony álomban végződött. Katalin asszony pedig csak kötögetett és ült tovább a fülledt betegszoba elemezhetetlen levegőjében, azzal a boldog hittel, hogy hisz ez a vén Szepessyné tulajdonképp egy áldott lélek, csak tudni kell bánni vele, s azzal a kibékítő tudattal, hogy sikerült neki egy füst alatt három felebarátjával jót cselekedni.

Hanem egyszer csak azt a fölfedezést tette, hogy az ő áldott lelkü Gyuriczája éjjelenként nyugtalanodik, ireg-forog, sóhajtozik az ágyban. Nappal rossz kedvű, s ha nem hallgat, akkor csak azért beszél, hogy zsörtölődjön, a mi pedig soha sem volt természete. Az ételt alig érinti. Órák hosszat elüldögél a levegőbe bámulva s ha megszólítja, ijedten rezzen össze.

Hogy lelkiismeretét megnyugtassa, titkon a doktor véleményét kérte ki, noha előre tudta, hogy mi lesz a diagnózis! „Hm, hm... Oh, oh... Baj, baj” — stb. De ha jó volt ezen is túl esni. Már másoknak is föltűnt, hogy Lakatos György szemlétomást sápad, soványodik s mikor a láthatatlan baja annyira elmérgesedett, hogy a pipa sem izlett többé, sőt legkedvesebb téli-nyári időtöltése, a mi nélkül eddig élni sem akart volna, a „máriás” is terhére esett, — Katalin asszony komolyan aggódni kezdett.

— „Mi a bajod, édes öregem?”
— „Semmi.”
— „Mit kívánsz ma reggelire?”
— „Semmit.”
— „Hová sétáljunk kúra után?”
— „Sehova!”

No, a kérdezősködéssel nem fog boldogulni, az egyszer szent. Jó, hát majd szemmel tartja, maj apróra megfigyeli az öregét... Mit tapasztalt, mit nem, soha senkinek se

mondta, hanem egy szép reggel, mikor Magduska a néniét sétáltatta valahol s György úr kelletlenül, konok hallgatással hallagott a felesége mellett, Katalin asszony csak megáll hirtelen, megfogja a kezét az urának és mélységesen a szemébe nézve azt kérdezi szeliden:

— „Hát olyan nagyon szereted?”

Lakatos György nem kérdezte, hogy kit, gyorsan lekapta szemét, és mint egy rossz tetten ért iskolás kamasz lángvörös arczczal hebegett, dadogott, az isten tudja mit.

— „Gyuri, Gyuri!... hát ezt érdemlem én tetőled, hát nem én vagyok a te legrégibb, leg-hűségesebb barátod?!... Hiszen, ha megszeretted, ki tehet arról? Az nem vétek — az isten mindnyájunkkal szabad, — nem is olyan nagy szerencsétlenség, hogy halálra epeszd magad miatta”...

— „Katalin”... nyögé végre a szorongatott Gyuri bácsi.

— „Az fiam, az, Katalin vagyok, a ki téged huszonötévi házasság után is szeret annyira, hogy ne álljon a boldogságod útjába”...

— „Mit akarsz tenni?”

— „Először is beszéllek Magdával. Ha ő nem idegen tőled, — pedig nem idegen, — akkor hamar tisztába jövünk. A ideg a válás meglesz, könnyű a kálvinistáknál, — ott maradok háznál, hogy rendben tartsam, aztán nyugalmba vonulok; elköltözöm a fazekas-utcai házaskámba, éldegélek szép csendesen, ellátogatok egy-két hétre, hol a fiunkhoz, hol a leányunkhoz; nyugodtan mehetek, tudom, hogy jó kezekben hagyjak. Mert ti már akkor együtt lesztek és boldogan éltek, míg meg nem haltok”...

— „Oh Katalin, milyen áldott lélek vagy te! De nem, nem... még sem lehet... nem lennék vele boldog... olyan boldog, mint teveled... hisz csupa gyerek még az... nem tud az még semmit”...

— „Majd elmondom én neki, hogy mit, hogy szeretsz, mi a szokásod, mi a kedves eledeled, hogy vesse fel az ágyadat, hogy dörgölje lapockát... szóval megtanítom mindenre”...

— „Máriásolni is?”

— „Máriásolni is.”

— „Katalin szentem!... te áldott lélek... te, te... édes anyám!”...

A hatvan éves Katalin asszony új minőségében anyailag csókolta homlokot az ő hatvan-két esztendő fiajaként.

Hát megtörtént. Megegyeztek. A két öreg elvált, Magdából pedig még az őz végén tekintetes Lakatos Györgyné asszony lett.

Katalin elrendezte az új asszony szobáját, részt vett a nászlakomán, melyet ő főzetett, tőle telhetőleg fölesapva a konyhát, a mivel nem kevés van mondva. Vacsora után megcsókolta az új menyecskét, volt urának barátságosan kezét nyújtott s illendően jószakát kívánva nyugodtan hazament a Fazekas-utczába.

Másnap korán reggel már ott volt Lakatoséknál, harmadnap is, — és vagy két hétig minden nap eljárógatott, hogy tapasztalatlan utódját bevezesse a háztartás titkaiba.

— „Ez a pineze kulcsa. — Ez a kamaráé. — Itt áll a tavalyi szalonna, ez meg az ide. — A páczolt nyelvet nagyon szereti az öreg; a páczba ne tégy koriandrumot; szegfűeczetet adj hozzá, itt van. A sonkához málnaeczetet szeret; a disznósajthoz tormát. Puha legyen minden, mert felül egy szál foga sines szegénynek. — A turós lepényt kaporral csináltasd, a töltött káposztát kapor nélkül, rántás nélkül, kolozsvári módra, dagadó, hájszeles, gyöngyös hurka főjjon benne. — A feje alá három párnát tégy, a dereka alá

is egyet. — Az inge eleje ne legyen kemény, a gallérja csücskét hajtsd le, hogy ne törje az állát szegénynek. — A harisnyájának a visszáját fordítsd kívül, mert nagyon érzékeny a lába — úgy add a kezébe,» sat. sat.

Mikor aztán a máriából is adott egy néhány leczkét s a nagymosás titkaival a padlás rejtelmeit is föltárta előtte, istennek ajánlotta a fiatal asszonyt s a lelkére kötve, hogy ha valami főnnakadása lesz, csak hozzá forduljon, végkép magukra hagyta az új házasságokat.

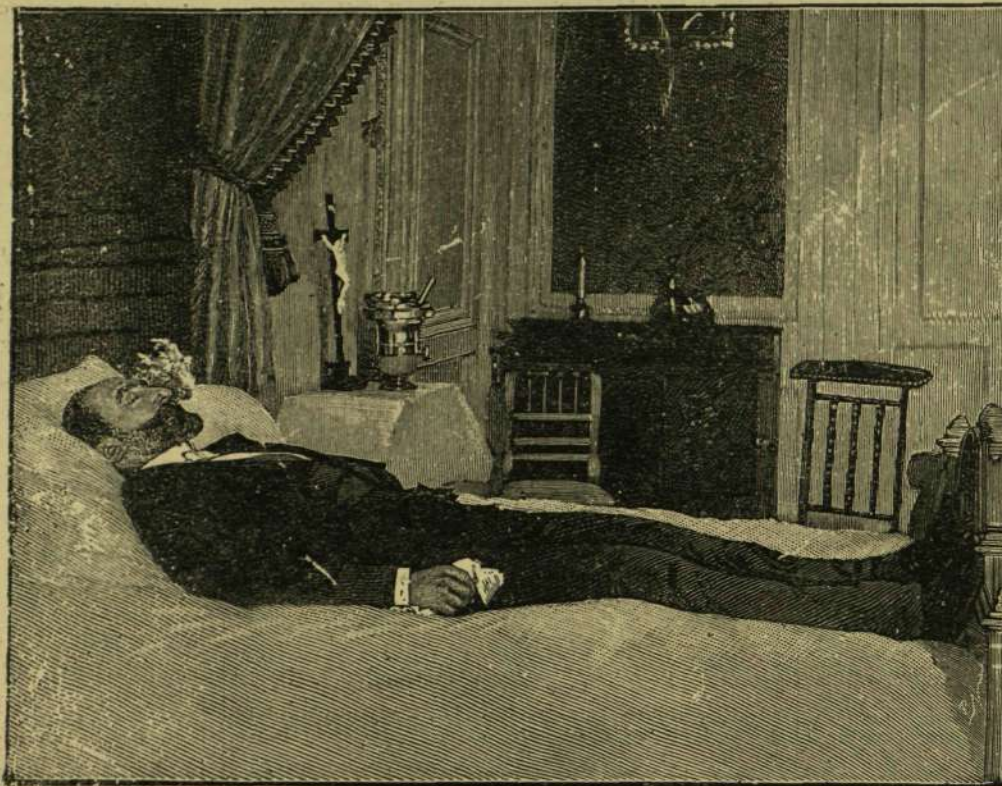
Hetek multak, hogy nem látta őket Katalin. Az áldott lélek jó jelnek vette, hogy még csak hirt se hall felőlük.

Csöndes magányában sokszor elgondolta, hogy jó tett helyében jót nyert, elnyerte jutalmát annak, hogy a mások boldogságán munkálkodott. Lám, neki magának is milyen jó dolga van vénségére. Fölkel, a mikor neki tetszik; lefekszik, mikor megkívánja a teste; főzet, a mit szeret; elmegy vagy otthon ül, a hogy kedve tartja és nem törí magát napestig, a más kényelme végett... Igaz, hogy a máriás hiányzik, bizony nagyon hiányzik a hosszú, téli esteken, de hát — jól mondja az öreg Szepessyné, semmi se tökéletes a siralomnak a völgyében.

Ilyen gondolatokat üze-füze ült egyszer az alkony félhomályában, macskáját csirógatva a meleg esztrépkálya mellett, mikor az ajtó lassan felnyílik s a küszöbön egy férfi köpeczős alakjának körvonalai mutatkoznak.

Szent isten, ez Gyuri, igen, ez ő! Valami szörnyű nagy bajnak kellett történnie! gondolta mély megdöbbenéssel Katalin asszony.

— «En vagyok, Katalin lelkem, — szólalt meg a jól ismert hang — szabad bemennem? csak egy pár szóra... nagyon, nagyon vágytam»...
— «Hát Magda?» kérdé a nyugalomba vonult feleség önkéntelenül.

CARNOT A HALOTTAS ÁGYON.

— «Otthon van, semmi baja, kezdetet csókol-tatja. Ő küldött tulajdonképpen, Oh, az egy áldott lélek; csupa jószág, de... tudtam, hogy nem lesznek boldog vele... nem is vagyok»...

— «Az isten szerelméért!... tán rossz gazd-asszony?»
— «Dehogy, dehogy. Úgy megy a háztartás, mint a karikacsapás.»

— «Vagy tán — uram bocsá! — más felé húz?»...

— «A galamb nem hűségesebb a párjához, mint ő.»

— «Tán csak nem bánik rosszul veled?»

— «A fuvó szélből is megótlalmaz, — az isten áldja meg.»

— «De hát akkor, forgós veszedelem! mi a bajod vele?» kérdi türelme fogytán Katalin.

— «Hadd el, — vonatkozott az öreg, — minek is mondjam!»

— «Tudni akarom, ha már ide jöttél. Halljam, mi a tökéletlensége?»

Lakatos György lehajtott a fejét s mélyen belenezve a kalapja üregébe, tompán sohajtott:

— «Nem tud máriaszózn... Azaz, hogy — nagyon is tud... én nem tudok vele. Minden csinját-binját érti, minden fortélyomat kitapasztalta, soha semmit el nem néz, az igazából pedig, egy hajszál nem sok, annyit sem enged. Egyetlen egy játékot sem hagyott nyernem hetek óta... Minden este megriatom szegényt, pedig isten látja, fáj a lelkemnek, de mit tehetek róla... Oh, édes lelkem — Katalinom, milyen másképp is volt az régen, mikor még veled máriaszóztam!»...

Csaknem sirva fakadt a szegény öreg. Katalin is elérékenyül... vigasztalni szeretne volna, de hát mit mondhatott?...

— «Erről már én se tehetek»... sohajtott bánnatosan. — «Oh, dehogy nem... csak is te segíthetnél, — ha akarnál, — rajtunk.»

Caserio, Carnot gyilkosa.

A lyoni prefektúra épülete, a hol Carnot meghalt.

CARNOT MEGGYILKOLÁSA.

— «Már ugyan miképpen?»

— «Gyere haza hozzánk, — lakni. Külön szobát adunk, megbecsülünk, a kedvedbe járunk, a tenyerünkön hordunk s mindezekért ne tégy te egyebet: ülj le velem esténként máriaszózn... úgy mint régen! Katalin, megint a kezében van a boldogságom... Te áldott lélek! nem engedheted, hogy elpusztuljak... áldozd fel magadat még egyszer... Tudod, hogy én máriás nélkül meg nem élek s csak te ismered a természetemet, csak te tudsz velem úgy játszani, hogy gyönyörűségem teljék benne!»...

És aztán... megtörtént, a mit egy jóra való novellairó soha meg nem merne gondolni, annyival kevésbé leírni, ha az a körmonfont mesegyártó, — az *Élet*, — előbb ki nem gondolta és végre nem hajtotta volna.

A régi feleség még azon a héten visszaköltözött az új mellé, a mi nem is esett neki nehezebben, mint az elköltözés, hisz ezt is, azt is az «áldott lelkü» ura jóvoltáért cselekedte.

És maig is élnek istennek tetsző jámbor életet. Megy minden a régi nyomon, azzal a különbséggel, hogy a míg a két öreg máriaszózik, egy fiatal áldott lélek jobb ügyhöz méltó kitarással «drukkol» Gyuri bácsinak, a kit ez idő

az ilyen diszhintó elején cselédhely nincs. A hintó előtt, mellett és mögött néhány lovas lovagolt. Az inkább ékesen, mint fényesen kivilágított utcákon tömérdek nép hemzsegett s bár

Összeolvadt gépek a gépházban.

és mielőtt a bennülők megakadályozhatták volna tövig döfte papírral takart törét az elnök mellébe, és azzal futásnak eredt. A polgármester és Voisin tábornok nyújták az első segítyt a halálalosan megsebesült és ülésében hátra hanyatlott elnöknek, míg Borius tábornok helyéről fölugorva, a félhomályban eltűnni iparkodó gyilkos után kiabált, újjal mutatva őt a közönségnek, mely csakugyan rögtön el is fogta, ütlegetni kezdte s bizonyosan agyon is verte volna, ha a rendőrség hatalmába nem ejti.

Az iszonyú eset által lesújtott kísérek sietve a prefektúrán lévő szállására vitték a halállal vívódó elnököt, hol aztán, minthogy megmeneteni lehetetlen volt, éjjel után ki is szenvedett.

Az olasz származású Caserio nevű fiatal gyilkos eddigi tartózkodási helyén, Cotteben vette a tört egy Guillaume nevű késesnél a merénylet előtti pénteken, jun. 22-én. A tör spanyol szabású, vagy talán spanyol készítmény is, mert egyik oldalán Toledo, a másikon pedig Recuerdo (emlék) hagyományos szók vannak beéttve. A tör pengéje, mint pontos rajzunk is mutatja, igen hegyes; két éle közén egy-egy laposan emelkedő gerezd fut végig a nyelétől a hegyéig. A penge hossza 16, legnagyobb szélessége 2 1/2, a markolata pedig 10 centiméter. A tört a gyilkos eldobta; úgy találták meg a hintó mellett, s most a rendőrség kezei közt van mint bűnjel.

A Lyonból Párisba szállított holttestet a Champs Élysée nevű pompás utcában lévő el-

A gyár egyik részlete a romokkal, hátul a hadifelszerelések épülete.

A szárító-telep szétróbbant kazánja.

A JULIUS 1-SEI ÚJPESTI NAGY TŰZVÉSZ. — Paur Géza pillanatnyi fényképei után.

szerint egy áldott lélek helyett kettő dédelget, becézget...

Ő pedig, — az áldott lélek, — töle kitelhető odaadással és részrehajlatlansággal, — engedi magát becézgetni, dédelgetni.

Hogy a világ mit szól a dolgukhoz, avval ők ugyan semmit, de épenséggel semmit sem törődnek.

Jól is teszik.

CARNOT ELNÖK HALÁLA.

Az elnök tiszteletére Lyon városától adott lakoma a sok pohárköszöntés miatt kissé tovább tartott, mint számították. Ezt Carnot észrevevén, hamar előrendeltette kocsiját, hogy a színházi díszelőadásra begyűlt közönséget ne vártassa megjelenésére. Ha, mint tervezve volt, gyalog megyen a közeli színházba, a gyilkos bizonyára nem férhetett volna hozzá a körötte csoportosulandott nagy kíséret miatt. Így azonban csak negyedmagával ült a nyitott hintóban, melynek hátulsó bakján két udvari inas állott. A hintóban az elnök mellett balról Borius ezredes, velük szemközt pedig Gaillon lyoni polgármester és a helyi katonai parancsnok, Voisin tábornok ült. A kocsi lóhátról hajtotta a fogatot, mert

A leomlott fal, mely Ambrus rendőrkapitányt és Konkoly rendőrségi tisztviselőt maga alá temette.

a rendőrség eléggé nyíltan tartotta az utvonat, a hintó mégis csak lépésben haladhatott. Abban a pillanatban, a mint a fogat a Cordeliers-tér sarkán a République-utczába fordult be, villámgyorsan a hintóhoz szökött a gyilkos,

női palotában, a földszinti nagy teremben helyezték ravatalra. Az egészen gyászba vont s délszaki növényekkel díszített teremnek a közepén emelték a ravatalt, mely fölé négy oszlopra erősített mennyezetet állítottak. Az egész mennyezet fekete bársonyból volt, ezüst ékítményekkel díszítve. A mennyezetről leőgő kárpitokon czimerpaizsok voltak elhelyezve, melyeken egymást fölváltva C. (Carnot) és R. F. (Republique Française) betűk voltak ezüsttel hímelve. A mennyezet négy oszlopára gyászfátyolba vont nemzeti zászlók voltak tűzve. A két első oszlop előtt egy-egy nagy fekete bársony párnán az elhunyt nagy érdemrendjei voltak kirakva és gyászfátyollal letakarva. Folyvást két apáca imádkozott s a műgyetemenek két díszbe öltözött hallgatója állt őr kivont karddal az égő gyertyákkal körüvezett ravatal mellett.

A temetést megelőző napon a palota belső udvarán új nagyszerű ravatalt emeltek s arra helyezték át az elhunytat, hogy a nagy közönség is akadálytalanul megtekinthesse még egyszer a nemzet vértanújának élettelen tetemet.

A mint a koporsót ide átszállították, a teremben állott ravatalt a gyász jeleül szétszedték és a palota másik udvarán ünnepiesen összetörték.

A francia nemzet még külsőségeiben is minden módon kimutatta, hogy veszteségének érzete és gyásza mérhetetlen, s hogy nagyjait senki sem tudja jobban megbecsülni, mint Franciaország.

A gond és az aggodalom, magára hagyott családja sorsa miatt, a télen mozdulatlanúság, melyre fogsága kárhoztatta, végre a kiállott izgalom fáradtságai, alászálltak Kossuth egészségét. Különben sem valami erős szervezete már letartóztatása előtt gyakori gyöngéledéseknek volt alávetve, melyeket a megfeszített munka s lázas tevékenysége életmódja okozott. Már az 1836. év nyarán, ha egy nappalá türeht volt, azt fájdalmas éj követte. Most azonban még súlyosbult állandó gyomorbaja. Egy időre ehhez fogfájás is járult, mely annyira gyötörte, hogy magok az őrtsztek hívaták hozzá Turnovszky fogorvost, ki aztán segített is rajta. Egyébként homeopáthikus gyógy-móddal élt s az orvosa, dr. Balogh Pál által küldött porok csakugyan használtak neki, úgy, hogy egész bizodalommal irte szülőinek, hogy nem kéti, mikép ha csak pár hétig a krajnai heggyeken vadászhatna, egészsége tökéletesen helyre állna. Azonkívül orvosa szigorú diétára szorította, különösen a gyümölcsöt és a zöldségtől tiltotta el kerülhetetlenül, a mi annál nehezebben esett Kossuthnak, mert sem bort, sem kávé nem ivott ebben az időben (ebben atyját követte, ki szintén «bornemisz» volt). De szeretete a gyümölcsöt, különösen a jó sárga és görög dinnyét. Most meg kellett elégednie a hazulról küldött «gözfözte» gyümölcsökkel.

A kúrának nem is maradt el a jó hatása, mert néhány hét múlva már örömmel újságolja Balogh Pálnak, hogy most elég jóízűen ebédel s ebéd utáni szokásos lankadsága is alább hagyott. Csodálkozva tapasztalta, hogy kezdi a savanyút kívánni, úgy, hogy bár a bort cseppet sem szereti, egy kis pohár epornay-ire, moselle-ire, sőt akár ó-somlaira is ráfanyalodnék. Mi több, lassanként rákap a szalonná ételekre is, s a sertéshússal, melyet soha életében nem kedvelt, kezd kibékülni. Addig-addig, hogy egy szép nap meggyónja orvosának, hogy felhajtott titokban egy negyedrész meszely bort. Igaz, hogy hozzáteszi: «Akkor lássam, mikor a hátam közepét!»

Mindez idő alatt legjobban érdekli, hogy szabad-e a dohányzást a kura alatt is folytatnia? Pipáit különös pedáns gondallal ápolgatja; az egyik, melyet beküldetni is kér, a Somssich-féle; más kettő közül a legkedveltebb Laczkovicsé volt, a másik Kubinyi ajándéka.

Még alig volt egy esztendője a fogházban, mikor azt vette észre, hogy a haja is búcsút mond eddig sürbön árnyékolt halántékainak s napról-napra kopaszodni kezd homlokra. A mi hajja még hátra van — jegyzi meg melabús humorral — «azt tiz ember még azon délszaki tengeri sziget lakói közül is megszámálhatná, kik csak 30-ig tudnak számolni, s a mi több, arra már azt mondják: sok.» Ha vendég-haja lett volna, — írja szülőinek, — megborotválattatna volna a fejét, mint a muzulmán; de így csak hadd menjen. «Szerencsés utat!» fejezi be erre vonatkozó sorait. Szülői vendég-hajat akarnak neki csináltatni, mely czéjből kéri, hogy küldjön mintát hajából, de erről Kossuth hallani sem akart.

Mekkora szomorúsággal írta mind ehhez a jó édes anya Benyovszkitól, hogy fia mindjobban soványodik! Kossuth maga ezt meg sem írta, nehogy ok nélkül való bánatot okozzon a jó öreg asszonyának. Az egykor «virtuóz alvó» — a mint maga nevezi Kossuth magát — most, bár könnyen elalszik ugyan, de minden neszre felel.

Barátainak sorsát még saját nehéz körülményei közt sem téveszti soha szem elől s személyes panaszait elnyomva, együtt érez azokkal, a kiket lelke szeret és a magáéinak fogadott. Fájdalommal hallja Kölcsény halálhírért: «mért nem inkább én?» kiált föl, s a legösszetettebb fájdalomtól megrendülve értesül Wesselényi súlyos betegségről is, és oly jellemző nemes optimizmusával találgatja a módokat, melyek barátját visszaadhatnák egészségét. Eszébe jutott egy lombardiai fürdő neve, melyet már említett is egy ízben előtte, mint ily esetekben kitűnő hatású s kéri anyját, juttassa eszébe Wesselényinek. Mikor aztán hírt vesz a még fájdalmasabb csapásnak, mely Erdélyi atletáját,

mint Homér vak cyclopsát, a szemire boruló örökéjszakával fenyegeti, ez a híregészenlesújtja. A mi Kossuthot még fogságában is szépen jellemzi, az az a pedánságig menő rendszerezet, csin és tisztaság, melylyel személyét ápolja. Alig mulik el hét, melyen egy s más apróságot ne kérne, mint p. o. fogkefét, fogport (és pedig a dr. Balogh-félt), továbbá kézműs port, keztyűt (8¹/₂ számút), köpenyeget, ruhatarató ládát, rovatékos gácsi-szövet (struck) barna nadragját, stb. A felső ruhát, azonban maga bevallja, hogy ép úgy nem szereti változtatni, mint a milyen sűrűn változtatja fehérműt.

Csak ez a figyelmes, minden óhaja megelőzésére kiterjedő gond, melylyel egy édes anya féltő szeretete övezte, tette lehetővé, hogy Kossuth a legszerényebb eszközök mellett is bizonyos viszonylagos kényelmet nem nélkülözött fogsága kietlen magányában. Takarításról, ruhatisztításról maga intézkedett havi 10 frtért, melyet pontosan megkapott hazulról, azontúl majdnem semmit sem fogadott el szülőitől, s hogy büszkesége mily nemes önmegtartóztatásra teszi képessé, mutatja az a szép vonás, hogy mikor ép karácsony előtti napon anyja száz ezüst forintot küld számára, ebből csak húsz forintot tart meg, a többi nyolczvanat haladéktalanul visszaküldi.

Tudta, hogy szülői csak saját nélkülözéseik árán áldozhattak ennyit is. Családjuk nem volt gazdag, dacára annak, hogy a Kossuthoknak is megvoltak a magok családi ivadékaik, s ki hibáztatná ezek kultuszát az ivadékokban, különösen ha a prókatori művészet oly mesteri feladatát látta ambíciója elé tűzve, mint Kossuth a Czobor-féle örökség messé tradíciójában, a mint az apáról fiúra szállt. Anyja kérdésére, s pedig a kérdés nem lehetett minden alkalom nélkül fölvetve, ő maga mondja el egy levelében a bonyolult pörigényes érdekes történetét. Tudniillik mikor a gr. Czobor-ház fiagon kihalt, jószágai közül az élelőki (Soharfenstein) vár és uradalom a Batthyány hercegek kezén maradt, kikkel szemben a királyi fiscus azt mint csak fíagat illető javat kezdte pörölni előbb herceg Batthyány Fülöpötől, majd Jánostól, mint a kike az osztályképen szállt. A Batthyányak azzal védekeztek, hogy Élelőki a leányágot is illeti a Czobor-családban úgy de ha ez állt, akkor Élelőki a Kossuthokat, mint a kik a Beniczky, Pónay, János, Révay ágon szintén Czobor-maradékok, kellett hogy illesse és pedig részben, ha a Batthyányak is osztályosok, és egészben, ha nem azok. Ez alapon Kossuth nagyanyjának testvére, Beniczky Sándor, pörbe is fogta a Batthyány-családot, maga Kossuth Lajos pedig apja, György bátyja és Simon bátyja részéről sajátkezülegavatkozta pörbe 1823-ban vagy 24-ben. Az 1827-iki diéta végén barátját, Korláthot kérte fel ügyvédjéül, 1836-ban pedig maga is Pestre kerülő, kereste a pört s nagy nehezen talált is olyan cziműt s tárgyt, de különös! abban sem kezeirásának, sem nevének, sem beavatkozásának nyoma sem volt.

A dolgokak maga Kossuth csak azt a magyarázatot tudta adni, hogy emlékezett rá, hogy mikor atyja a Sámuel nagybátyja utáni örökség ügyében 1825-ben Hinkócson járt: akkor Beniczky Sándorné vonakodott neki a közös levéltárt megmutatni. Továbbá hallotta azt, hogy a Batthyányak bizonyos Czobor-féle örökség tárgyában a kir. fiscusnak egyezséget ajánlottak, melyből azonban semmi sem lett, mert a 3-400 ezerre liquidált summát sokallották. De hogy vajjon ez az egyezség-ajánlás éppen Élelőskére, vagy talán más javakra vonatkozott-e, azt Kossuth nem tudhatta. Hallotta bizonyos kir. fiskálistól azt is, hogy a táblánál több, igen tetemes összegről szóló per van folyamatban, de neki, mint Czobor-örökösnek, czimüket nem akarta megmondani.

Kossuth feltevése szerint tehát Beniczky Sándor Élelőki iránt két pert nem kezdetett, ha

csak úgy nem, hogy egyiket egyik, másikat a másik fele iránt, melyhez tartoztak Holics és Sassin is, hajdan a Kossuthok birtoka, melyet azonban Mária Terézia I. Ferenc császárnak adományozott.

Azt azonban remélte Kossuth, hogy körülbelül hatvan év múlva a fiscusnak a Batthyányak elleni pörében majd az ő testvéreinek unokái fognak a septemviratus előtt pörlekedni. (Maga tehát házasságra ekkor még, úgy látszik, nem gondolt). Különben még nagyobb összeg volt tárgya a Jánosy-féle örökségi pörnek, melynek az 1715. t. cz. 85. §-ban is említett egy részére vonatkozó irományait azonban Kossuth soha sem tudta kikapni a kir. kamara levéltárból, hová a neo acquistio commissiától kerültek.

Mindezek a pörök, nem szenvedhet kétséget, hogy élénken foglalkoztathatták Kossuthot ez időben, mielőtt még pályáját a közviselés és nemzetre oly áldásosan végleg kijelölte volna.

VÁRNAI SÁNDOR.

HOGYAN FÜRDÖZTEK RÉGEN?

Genf, Teplitz, Spaa, Karlsbad, és még egy néhány európai hírv fürdő a rang és előkelőség nemzedékeinek egész hosszú sorát látta megjelenni századok folyamán gyógyforrásainál, s ha felsorolnók mindazokat az európai hírv nevezetességeket, kik itt merítették erőt történeti szerepléseik izgalmaiból, ebben benne volna a kor egész története. A mi különösen Spaat illeti, csak De Ligne herceg sorait kell olvasnunk, hogy meglevenüljön előttünk az az egész múlt századbeli társadalom, mely itt a belga tengerparton összegyűlekezett.

Valóban vannak fürdők, melyek világtörténeti eseményeket láttak lejárásodni árnas fasorok között. Karlsbad nevével mindig együtt fogják emlegetni, hogy itt ment végbe az a nevezetes konferencia, mely 1805-ben I. Ferenczet az osztrák császári czim fölvetelére vezette. A waterlooi csata után Blücher itt parádeztott a Napoleontól zsákmányolt hat-lovas hintón, míg Hatzfeld hercegnő koszoruival övezte fejét s az agg katona maga is a tánczolók közé vegyült. Hét, kilencz és azon túli ággal díszített koronájú látogatói között voltak olyanok, kik, mint Rohan Lajos herceg, — több mint harmincz éven át minden nyáron megfordultak csodatevő forrása környékén.

Hanem tragikusabb eseményeket is látott az ősrégi cseh fürdő s ezek között nem utolsó volt a múlt század vége felé az, mikor egy vendég ellen saját inasa, kit szigorával maga ellen ingerelt, mérgezést követett el; a gyógy-szertáról valahogyan mérget cslt ki s azt az ásványvízbe keverve, gazdájának nyújtotta, de ez észrevevén a víz zavarosságát, kiöntötte s mást vitetett. Ekkor aztán az elvetemült inas a levelesbe csempészte a mérget, de azt is észrevette egy jelenlét orvos s gyorsan ellen-mérget adott be mindazoknak, kik a levesből ettek. Az orgyilkos rajta vesztett s büntetésből pallossal kivégezték. Föl van jegyezve a fürdő krónikáiban, hogy ez a kivégzés a fürdőnek 58 frt és 18 krjába került. Ilyen élményeken lehetett keresztül menni ezelőtt másfélszáz évvel Európa egyik legelső fürdőjén, melyet 1711-ben Nagy Péter czár is meglátogatott s ott egy kovácsműhelyben saját czári kezeivel egy patkót kovácsolt, szintén sajtájkezüleg esztergályozott elefántcsont szelencéjét pedig az odavaló papnak ajándékozta, kitől az a prágai múzeumba került, hol ma is megvan. Azt is fentartották róla, hogy közönséges eke elé való paraszt lovon nyereg nélkül ment fel a veszélyes Hirschen-sprunga s az ott levő keresztre bevészte nevének kezdőbetűit.

Sok fényes ünnepegy tarka látványossága vonult itt el a sötét-zöld cseh erdők százados lombkoronái közt. De egy sem volt káprázatosabb, nagyobbazszerű, mint az az élő sakkjáték, melyet a múlt század végén rendeztek, a mikor a rétre leterített kockás vásznon eleven gyermekekből álló sakk-figurák mozogtak, váltakoztak.

A külföld híres fürdőhelyeinek e mozgalmas életéhez képest a múlt században, természetesen a legszerényebb méretekre zsugorodott össze az, a mit a magyar fürdők az időbeli állapotairól, a legelsőket sem véve ki, följegyezhetünk.

Borszék példál a múlt században még egy irtatlan rengeteg volt, hol igen könnyen éhen halhatott vagy a vadak zsákmányul eshetett, a ki uttalan vadoniba merészkedett tenni lábát. Pasteur hívei azonban elcsodálkoznak, ha tudnák, hogy a világtól félreeső helyen már ekkor akadt, a ki az itt bőven előforduló Enziana cruciata nevű növény nedvével a veszettséget sikeresen gyógyította, t. i. Lukács, a ki aztán ezért jutalmat is nyert. Tény, hogy 1775-ben még bölényt is láttak a környéken csavarogni, talán Rákóczy híres vadászatainak utolsó fennmaradt tanúját. Őzek meg épen gyakran jártak le inni még e század elején is egész a savanyú-forrásig; egyszer három nekibátorodott állat keresztülgrogtta a körülkerített tekepályát és ledöntögte a pakonbírót.

A fürdő vizét tudvalevőleg a múlt század elején fedezték fel arra járt vadászok, de Borszéknek is megvan legrégibb hagyományai a maga pásztora, a ki vérköpései ellen itt talált először véletlen gyógyulást. Híres múlt századi vendégei közül elég, ha a szerencsétlen emlékeztetű Bánffy Dénest említjük fel 1776-ból, kit a következő évben Bukov, a székelyek hóhára is követett.

Szépen kifejezett fürdői életet találunk azonban Erdély kies völgyei közt csak e század elején is. Nemcsak iszszák már Borszék gyönyörű vizét Londonban és Konstantinápolyban egyaránt, de mind nagyobb számmal kezdenek ide betegeket is küldeni a legkíválóbá külföldi orvosok. A borszéki viz elárúsítására 1803-ban Günther udvari fogalmazó nyolcz évre kapott kizárólagos szabadalmat. Az illatos eper és málna, melynek a közhit szerint itt egészen különösen pompás zamata van, a fenyőfalombokba takarva szállított izletes füstölt pisztáng, messze földre vonzó erőt gyakorló kedvező csemegéi voltak a mindjobban ide tuduló fürdőközönségnek. A fürdő gyors emelkedését mutatja az, hogy míg a század elején még csak 15 frt évi bért fizetett érte a bérlo, negyven év múlva már 6000 frt emelkedett a bérösszeg. Ennek megfelelő arányban növekedett természetesen a drágaság is és alig van mit csodálkozni azon, hogy p. o. 1841-ben már az itt időzőtt moldvai fejedelem csupán lakásáért 120 darab aranyt fizetett. Ez év nyara különben arról is nevezetes marad a fürdői krónikákban, hogy nagy erdőégek szolgáltatták a borzalmasan fenséges dekorációt az üdülő élet idilljéhez. A füst feketén borította be Borszék, messziről szünetlenül hallszott a fák rémes ropogása, s estenden izzó fény pirja szegte be a láthatárt, melynek gyönyörködtető szemléletébe késő éjjeli kiváncsian merültek el a látogatók.

Egyszerű, patriarkális, de kedélyes és családis volt a híres erdélyi fürdő élete a század első éveiben, habár nagyobb részben az erdélyi arisztokrácia szűkebb körére volt szorítva, köztük a Thoroczkyakkal, Rhédeyekkel, Bánffyakkal és Keményekkel. Volt olyan is, a ki, mint Vass Katalin grófné, ez időben már harmincz évig egyhuzamban látogatta az edző forrásokat s ennek köszönhetette késő agkorában is megőrzött kedélyét és frissességét.

Fényűzésnek, hiválgo, idegbomlasztó hiúságvágyak nyoma sem volt még abban a tisztos korban magyar fürdőhelyeinkben. Itt-ott felütötte sátrát a cseh szalagkereskedő, vagy a zsidó ékszerárú, a kociút mentén, vagy pedig a forrás körül emelkedtek legtöbbször az állványok és asztalok, végig kirakva csabító portékákkal, mint egy külvarosi panoráma, melyek közt egyes nyereség-tárgyak csalogatták a jóhiszemű publikumot az élelmes üzerek által kínált csecczákra. Néha fel-feltűnt a tarka sokadalomban egy-egy oláh kigyóbüvölő halvány, hallgatag arca is, a ki tekintetével meg tudta ígézni a mérges kigyókat. Ha pedig ráborult az est a néma vidékre, az akkor még alig ismert tüzi-játékok helyett felgyújtott szurokfáklyák lobogtak bele a világtalan sötét éjszakába.

Különben egy múlt századi hírv érdekesen írja le azt a váseletet is, a melyben, főleg már akkor is a divatosabb fürdőhelyeken a nagyvilági arslánok és divathölgyek keltettek méltó figyelmet a vidéki jámbor közönség előtt. Állt vala pedig ez férfiaknál fekete frakkból, napszemüveles acélgombokkal; hozzá fehér mellény széles csikkokkal, nyakig gombolva, melyen túl aztán vastag nyakkendőbe végeztek,

mely a torkot, sőt az állat is eltakarta. Végre nanking nadrag selyem harisnyával, s hátul újjnyivastag czopf fejzebe az elegáns uracsok öltözkétek. Nem ilyen könnyű vállalkozás a nők öltözeteit leírni, de hogy a divat, kivált külföldi fürdőhelyeken már nagy igényekkel lépett fel, mutatja egy Koburg hercegnő példája, ki Karlsbadban egy saison alatt egészen divatba hozta a tollas, dús arany-zsinóros, fekete magyar kalpagot.

Nem tanulság nélküli példája ez a magyar váselet némely motívumai külföldi hódításának, már egy századdal ezelőtt. Csak hogy fájdalom, szoros összeköttetésben áll azzal a szintén elvitatlan tényvel, hogy hazánkfiak már akkor üdvös dolgot véltek cselekedni, mikor hazai fürdőhelyeink lenézésével az idegen világ gyógyhelyeit látogatták tömegesen. Ebből az időből egyebek közt a következő adoma maradt fenn, melynek színhelye egy előkelő külföldi fürdő, hőse pedig a régi világ egy magyar táblalábjára volt, kit megrendült egészsége kényszerített az idegenbe. Minthogy a diákon kívül más idegen nyelvet nem beszélt, kénytelen volt a maga falusi latinsághoz folyamodni, hogy megértesse magát orvosával, ki mindjárt a kúra elején «urceolus sex» — azaz hat pohárt rendelt. Ugyde egy kis hiba esett a számításba, mert magyarrunk az «urceolus» szót kancsóknak értette s nagy nehezen le is gyűrt négygyel az émelítő keserű meleg italból. Mi természetesebb, mint hogy rozsló lett tőle. Megy az orvos másnap s a páciens baját a víz csekély adagolásának tulajdonítva, kimondja a kegyetlen sententiát: «ergo sumat cex urceolus octo» — igyek holnap nyolcz pohárral. Képzhetők, hogy dűledtek a boldogtalan ember szemei, midőn fellázadó természetű hősiességével magába erőltette a nyolcz kancsó tartalmát, miközben szidta erősen az «átkozott italt» («aqua maladiet»-t). Köz volt hozzá, hogy elpatkoljon. De az orvos csak a fejt csóválta, mikor következő nap sem látott javulást s boszúsan dörgötte a félholt ember felé: «urceolus decem!» — «tiz pohárral!» Ki tudja meddig tartott volna ez így, ha véletlenül ki nem sül a félreértés s még idejekorán át nem térnek észszerűbb kúrára.

Ez a kis eset ugyan nem emelhetne a magyar föld tapasztalatlan fiában a külföldi fürdők iránti rajongást s alighanem bántódva gondolt vissza Bátfára, vagy a püstyéni «béviz»-re, hol a becsületes Gvadányi szerint, talán ép akkor «húzatta a szeredi banda Ambrus cigánygyal a Laczkó fiainak szerelmes esetét» s a hol:

«Fürdik papásig, fürdik katonaság,
Városok lakói és számos uraság.»

— természetesen gondosan ügyelve, hogy harminczszornál kevesebbszer ne mártsa tagjait az áldást és egészséget adó hullámok közé, mert ez volt az a babonás szám, mely Gvadányi idejében a sikeres kúra első és elengedhetetlen feltételének tartott. Hol vagyunk mi már ettől is! Két-három nap, legfeljebb egy hét, a mit fürdőzésre számunk, csak épen annyit, a mennyi elég, hogy nevünk a fürdőlistában megörökítve legyen, mert fürdőn lenni, ha csak egy-két napig is, olcsó és jó tanács a mások szemében, ánde az egészség, az drága, nagyon drága portéka lett már ma.

V. S.

MARAT, MINT ORVOS.

A francia rémuralom rettenetes emlékeztető férfait, a ki pusztító őrvöngésében ezeket és ezeket juttatott keze egy tollvonásával vérpadra, nehéz úgy elképzelni, mint a szenvedő emberiség résztvevő keblő orvosát. Mi állhatna távolabb az ő szereplésének véres emléktől, mint az a szelid nimbusz, mely egy igazi emberbarát lelkét beragyogja, a ki a tudomány jótékony vigasztalásával közeledik beteg ember társaságához? És mégis, mindennek dacára van valami Marat politikai jellemében is, a mi az ő korábbi életpályájára vall; de ez nem a természetet zsongító balzsamainak áldott hatása, mely a gyógyító kézben sebet hegeszt és fájdalmat csillapít, hanem a kísérletező hideg érzéketlensége, a ki fagyos közönytől boncsol és metsz belé az áldozat eleven, meleg húsbába. Ezek a vonások jellemzik a rémuralom gyászos emlékeztető vezérférfiának természettudományi szertelenkedéseit is és így Marat jellemének,

vérmeisékletének és hajlamainak lélektani és pathologiai felfogásához mindenesetre figyelemre méltó adatokat nyújt gondolkozásának, tudományos nézeteinek és módszerének ismerete.

Harminez éves volt Marat, mikor már mint orvos szerzett állást magának, Artois gróf szolgálatában s ez idő óta, egész addig, míg feketlen, lázas életének Corday Sarolta törvévet vetett, tudományos kiadványai egymást érték. Nem egyszer vett részt akadémiai pályázatokon műveivel, sőt a «Gyógytani villamosságokról» (Mémoire sur l'électricité médicale) írt műve a roueni akadémia díját is nyert 1783-ban. Övének gyanítanak egy újabban fölfedezett kézirati művet is az optikáról.

Első műve is optikai volt s 1780-ban jelent meg. Czime: «Découvertes sur la himiere.» Ebben a Newton elméletét támadja meg a prismaticus sugártörésről, s általában már akkor annak a felforgató szellemnek mutatkozik, a mivé később a forradalom tette volt.

Optikai tanulmányain kívül az égés természet-tanával is behatóan foglalkozott. A tüzre vonatkozó elméletek akkor még igen zavarosak voltak. Sok tudós olybá tekintette azt, mint a testekben különböző mértékben felhalmozott anyagot. Marat kiméletlenül támadta meg ez elméleteket s a philogistikából merített érvekkel mutatja ki tarthatatlanságukat. De maga is ép oly zavaros lesz, mert egy tüzes fluidum feltételezéséhez folyamodik, mely minél sürűbb, annál átlátszóbb, s melynek az a tulajdonsága, hogy a fényugarakat magához vonja és eltéríti. És bár ez a fluidum nem anyag, azért mégis sulylyal bír, a mit azzal bizonyít, hogy egy 16 uncia sulyu ezüst golyó izzó vörösré hevítve 5¹/₄ grámmal lett sulyosabb, egy 15 unciazt nyomó vörösréz golyó pedig fehérig hevítve két grámmal gyarapodott sulyban, habár anyagából három gránt a tüzben elvesztett. Ez a tüzfuidum, teszi hozzá Marat, rendkívüli keménységű, mivel a legkeményebb testeket is áthathatja. Mikor ezek a nap hatása alatt fölmelegednek, a bennök tartalmazott tüzgömböcskék mozgásba jönnek a nap sugaraitól, melyeknek önmagokban nincs melegük s a melegnek csak közegei, nem pedig forrása.

Áttér azután Marat a testek égésére, olvadására és elláására. Az égés folyamatát a levegő és a testekben levő tüzes fluidum közötti nyomási egyensúly megszakadásának tartja, mintha tudomása sem lett volna Lavoisier és Scheale fölfedezéseiről a levegő összetétele és az élen szerepe fölül az égés folyamatánál. Ép oly különöz a mennydörgés okai fölül alkotott fölvetése is, a melyet a földből fölszálló robbanó vegyületek meggyuladásának tulajdonít a villamos szikra következtében. Egyáltalában mindig a tüzes folyadékkal magyarázza a hő tüneteit s hizeleg magának, hogy vizsgálódásai által mind e tényeket az észszerű mechanika törvényeire tudta visszavinni.

Nevezetesebbek Maratnak a villamos gyógy-mód alkalmazása körül tett észleletei. 1782-ben és két évvel utóbb megjelent tanulmányai közül a villamosság köréből («Recherches physiques sur l'électricité» és «Mémoire sur l'électricité médicale») utóbbi a roueni akadémia azon pályakérdésére kívánt válasz lenni, hogy: mily határig és mily feltételek alatt alkalmazható úgy a pozitív, mint a negatív delezesség és villamosság a betegségek gyógymódjánál? Marat dolgozata nem érinti a delezesség kérdését, de a villamosság körül tett tanulmányai elnyerték a pálmát.

De Marat abban a kérdésben is csak a dörszölet után előidézett villamossági tünetmnyekre szorítkozott. Galvani nagy fölfedezése még csak két évvel utóbb következett be. Volta oszlopa pedig csak a század végén lön ismert.

Mindamelllett a villamos gyógy-módnak már voltak hírneves szószólói s ezek között Bertholon abbának e tárgyról négy évvel előbb megjelent művét Marat éles kritikával bonczolja szét. Tagadja a levegőben elszórt villamos áramnak befolyását s kísérletek után igyekszik bebizonyítani, hogy egy szoba levegője, melybe egy villamfejtő géppel összeköttetésben álló elszigetelt vezető szolgál, sokkal jobban van telítve villamossággal, mint a légkör a legzivatárosabb időben. Ugyde ő számos beteget eredménytelenül tett ki huzamosabb hatásnak, a nélkül, hogy bármekkora sikert ért volna el. Elveti tehát az em-

* A pör 1791 szept. 12-én indítottott, miután az utolsó Czobor József gróf elhalt és pedig következő birtokrészek iránt: Szent-János, Szent-Péter, Szent-Miklós, Biksárd, Bőcz, Szent-György, Kukló, Závod, Lukszár, Bogdanócz, Podhajcsány, Szokolod, Szekula, Boldogasszonyfalva, Manicha.

** A királyi fiscus által pörbe idézettek a következő birtokosok voltak, u. m. gr. Colloredo Gabriella, néhai idősb gr. Pálffy János özvegye, úgy is mint gyermekei gyámja, továbbá gr. Pálffy Rudolf, gr. Batthyány János, br. Jeszenák Pál.

A MEGRONGÁLT VASUTI TÖLTÉS TEPLA MELLETT.

beri test belsejében magától előidézhető villamosság elméletét. De a géppel való közvetlen érintkezés vagy fürdő által eszközölt pozitív villamosságban nem hisz, s azt állítja, hogy sem az érverést, sem a vérkeringést, sem a test hőmérsékletét nem látta azáltal módosítva s a transpiratio is csak kevésbé emelkedett. Végül a villamos útjelző elcsúszása következtében megölt állatok boncolása is azt derítette ki ő szerinte, hogy a csekély sérülésből következtetve, halálukat inkább idegrángás okozta.

Csupán a csontok, izmok, véredények, mint a fluidum legjobb vezetői némely bántalmainál fogadja el a kezelés esetleges jó hatását, tehát dagadtoknál, bőrkütyüknél, fagyásnál, görsnél, köszvényknél, bénulásnál, ellenben nem ismeri el a bél bántalmainál, sőt veszélyesnek tartja mindenfajta kelésnél, mert azt érleli és elősegíti a mérges anyagok beszívódását.

Nem sokára Marat munkássága újlag az optika felé fordult s 1784-ben közrebocsátotta „Notions élémentaire d'optique” című művét. Majd két év múlva Newton fénytörését fordítja le. Mint a hő vizsgálatánál, a fény elméletében is egyezik Marat kora tudósaival abban, hogy a fényt a fényestestek által minden irányban kilövelt gömbtestek hatásainak tulajdonítja, de azon okok szerint, melyek ezt különbözőképpen módosítják, általában négy fő felosztást tesz. Azok az irányváltozások, melyeket a sugarak a

VASUTI HID A VÁGON, TRENCSEN MELLETT.

test felületein szenvednek, katoptrika tárgyai; azok pedig, melyeket a testek közepén áthatolva szenvednek, a dioptrika tárgyat képezik. De Marat ezeken kívül még két más csoportját veszi föl a fényelhajlásoknak, egyiket, melyet opisoptika név alatt tárgyal, s másikat, melynek tudományait a peroptika körébe utasítja s mely a fénynek a testek külső vonalain történő töréseit öleli magába.

Mind e tanulmányok, szemmel láthatólag egészen magukon hordják Marat egyénisége bélyegét. Neki dicsőség kell minden áron, ezt a laboratoriumok türelmes munkássága nem nyújthat számára, azért többet ér vakmerően támadni a nagy elméleteket, melyek hírt, nevet szereztek szerzőiknek, s kiknek dicsőségében így könnyű szerrel lehet sütkérezni.

EGYVELEG.

* **Érdekes különcc volt Párisban egy Josse nevű vagyonos ember.** Függetlenségének megőrzése végett kerekre épített házat s azt időről-időre más-más helyre tolatta. Szenvédelme volt azonkívül az eldobott tárgyakat összegyűjteni. Említett háza is főképp ily hulladékokból épült, minők pléhdobozok, ládadarabok, rossz kalapok, különösen a falak ócska kalapokból készültek.

* **Elrejtett város.** Mexikóban a Sierra Madre hegység rejtett völgyében egy nagy város romjait

találták, mely valószínűleg még az aztékok ideje előtt épült. Nevezetes, hogy e város egy hozzáférhetlen hegytömbben volt s alagutak vezettek ki belőle a nagy világba.

* **Alumínium dobokat** alkalmaznak újabban a porosz hadseregben s valószínűleg csakhamar általánossá is teszik, mivel könnyebbek és jobb hangúak, mint a rendes dobok.

* **Az ulmi székesegyház tornyát**, mely már pár év óta teljesen elkészült, most szabadítják meg az állványoktól teljesen. Jelenleg ez a legmagasabb templom-torony a világon.

* **Mulató város a tengeren.** Egy élelmes yanke New-York mellett Long Islandtól nem messze a tengerbe vert ezölöpöknél, melyek közét csementtel rakja ki, egy „Atlantis” nevű várost akar építeni, melyben fogadók, színházak, zenetermek s más mulató helyek lesznek.

* **Az afghán trónörökös házasságot akar.** Nagy előkészületeket tesznek a lakodalomra. Minden házon kendőket és tükröket függesztenek ki s maga az emir egész sereg rendezőt szerződött, hogy az ország minden részében ünnepélyek legyenek.

* **Papir-fogyasztás.** A földgömbön jelenleg 3985 papírgyár van, melyben évenként 930,000 tonna (4 1000 kilo) papírt készítenek. Ebből mintegy 300 millió kilo, tehát körülbelül egy harmada, használtatik fel a hírlapokra, 200 millió más nyomtatványokra, 100 millió hivatalos aktára, 90 millió az iskolákra s alig 52 millió jut a levelekre. A papírgyárakban 270,000 egyén dolgozik, kiknek két-harmada nő.

A BELÜGYMINISZTER A VÁGVÖLGYI ÁRVIZ SZINHELYÉN.

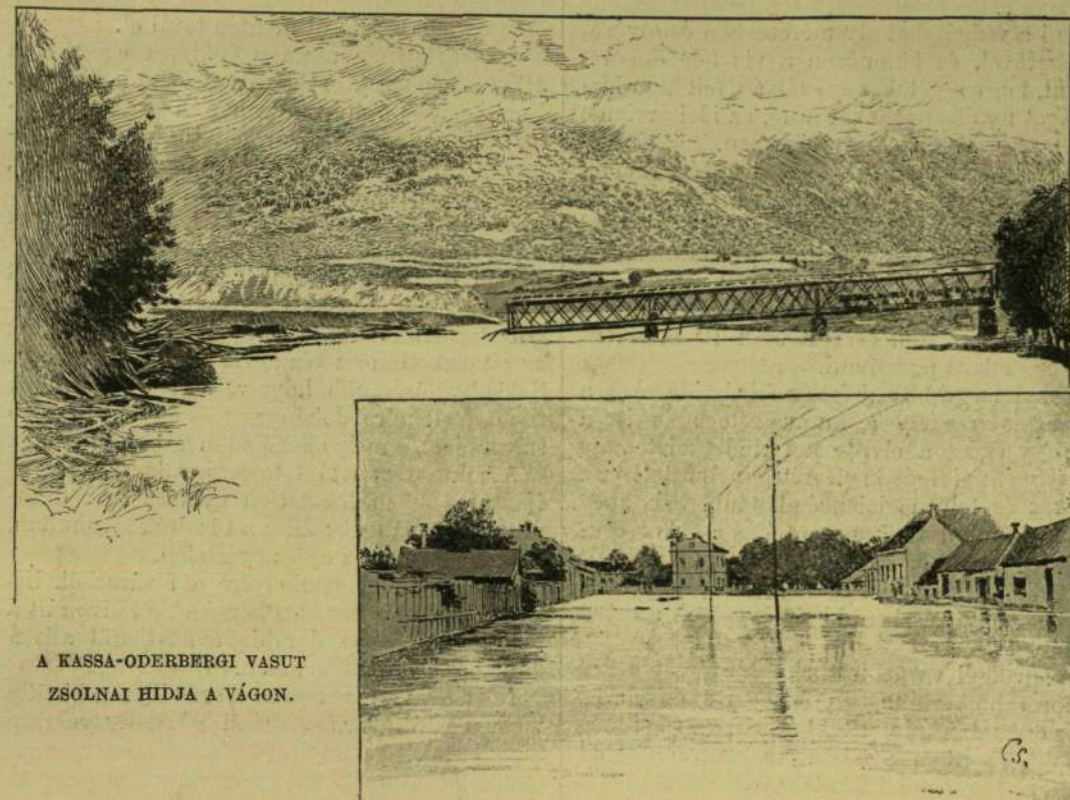
A meglevő adatok szerint ebben a században csak az 1813-iki árvíz volt nagyobb az ideinél, mely oly roppant pusztítást hozott a kies Vág-völgyére.

Pedig az utóbbi évtizedekben nagyon sok történt a Vág folyó szabályozására s nem várta volna senki sem, hogy a különben rakoncátlan folyó, épen a nyár közepén úgy elöntse az egész termékeny völgyet, hogy az 36 órán át valóságos tenger legyen.

A rombolás, melyet a Vág folyó véghez vitt különösen azért volt oly rendkívül nagy, mert az ár hirtelen szökött fel oly magasra, hogy nemesak a partokat, hanem a különböző védműveket és gátakat is átléphette.

Az egész nagy szerencsétlenségben még az volt a szerencse, hogy a hol falvakat ért a vizár, mint pl. Negyednél, a vetésekben nem okozott nagyobb kárt; és megfordítva, a hol a vetéseket lepte el, ott a falvak maradtak menten, mint pl. Parkasd és Trencsénmegye számos községe.

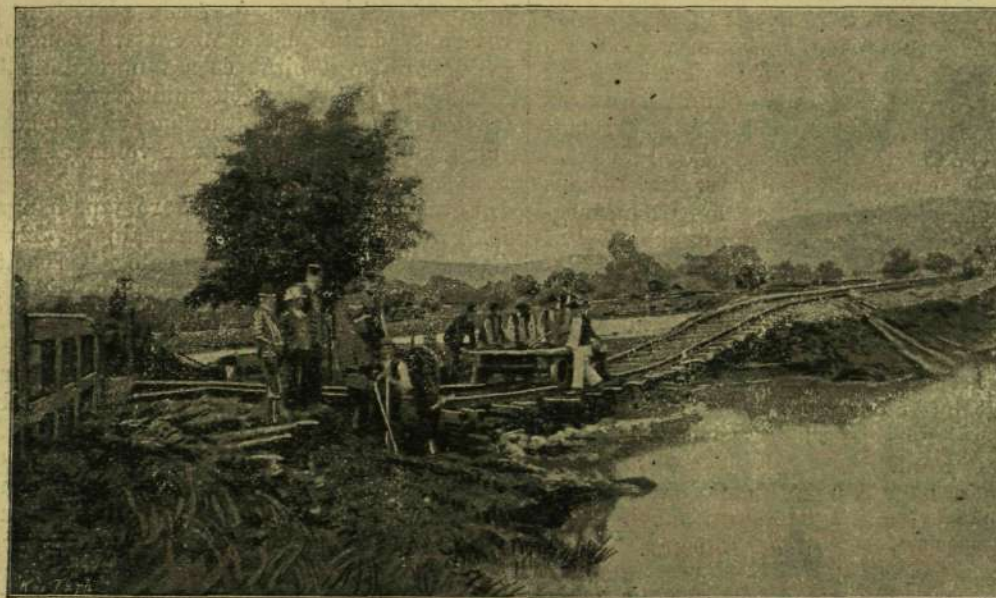
Hieronymi belügyminiszter, a mint kellő értesítést vett a csapás rendkívüliségéről, nagy elfoglaltsága mellett is, időt szakított magának arra, hogy az elárasztott vidéket személyesen megtekintse és maga intézkedjék a legsürgősebb

A KASSA-ODERBERGI VASUT ZSOLNAI HIDJA A VÁGON.

Cserna Károly rajza.

EGY ÁRVIZ ÁLTAL ELÖNTÖTT UTCA TRENCSENEN.

A VASUTI TÖLTÉS ÁTSZAKADÁSA TRENCSEN KÖZELÉBEN. Dr. Pattantyus Á. fényképe.

teendőkben. Az ő megjelenése, tanácsai s különösen a szabályozási, partvédelmi munkálatokra vonatkozó utasításai és figyelmeztetései valóban rendkívül jótékony hatásnak voltak, a mit a hálás közönség, Nyitra megye déli részében az erőteljesebb duzzadó magyar munkáskép s a felső vidéken a jó tót lakosság megindító hálálkodással fogadott. A lapok tudósításai oly részletes leírást nyújtottak már a rombolásnak, hogy felesleges lenne erre bővebben kiterjeszkedni. Néhány megjegyzés azonban talán nem lesz felesleges.

Igy első sorban nem lehet eléggé hangoztatni, hogy a Vág oly nagy és fontos folyó, hogy annak országos szabályozása immár a sürgős teendők közé sorolandó, a mely tekintetben különben a kormány tett is hathatós kezdeményező lépéseket. Az alsó szakaszban okvetlenül meg kell csinálni még néhány átmetszést, hogy gyorsabb lefolyású legyen; azonkívül a Vágnak sokkal nagyobb árterületet kell alakítani, a mi már azért is előnyös lenne, mert ez által a belső terület oly értékessé válnék, mint p. o. a Po

A MEGRONGÁLT VASUTI TÖLTÉS ISZTERNIK MELLETT.

A VÁGVÖLGYI ÁRVIZ. — Dr. Pattantyus Á. fényképei.

HIERONYMI BELÜGYMINISZTER A TRENCSEN ÉS ISTERNIK KÖZÖTTI VASUTI HIDNÁL.

Futtkay Gyula fényképe.

A VÁGVÖLGYI ÁRVIZ.

folyónak belső árterülete. Ezen kívül ki kellene építeni a védgátakat oly méretekben és oly sekély lejtővel, és különösen a víz felé ötös részűtál, hogy a gátak, úgy szólván, feltétlen biztonságot nyújtsanak akárminő, az ideai árvíznel nem magasabb vízmennyiség ellen.

Az árterületen belülről földkezelésnek majd sokat, mert egyrészt a kiadott Vág értékes iszapot hordana rájuk és folyton emelné a területet és másodszor, mert az eddigi tapasztalatok szerint rendszeren csak korán tavasszal van áradás, ez is átlag minden 5-ik évben; a zöld ár pedig az eddigi tapasztalatok szerint csak 10 évenként egyszer szokott pusztítani.

Sokkal nagyobb baj érte a felső vidékeket, a hol ügyis csekély a humusz-reteg; és itt a víz vagy egészen elvitte a termő földet, vagy óriási mennyiségű kavicsréteget hordott rá. Érdekes és feltűnő jelenség különben az, hogy a vetések mind tönkre mentek, s csak a czu-korrépa birta ki az árvizet. Az ép most kaszált szénát elhordta a víz, a sarjú azonban remélhetőleg nagy részben ki fogja pótolni ezt a veszteséget.

A vágvölgyi vasúti testnek több részét a szó legszorosabb értelmében elseperte az árvíz. A kár ezúttal mintegy 800 ezer frtra rúg; még nagyobb azonban a forgalom megszüntetéséből származó kár, a mi 1.400.000 frtra tehető.

A Vág zsolnai hídja, nevezetesen az alsó, — mert a kassa-oderbergi vasútnak ott két hídja van a Vágon, — gyönyörű szerkezetű áthidalás, melyet vasútépítési terén oly híres Müller Frigyes tervezett; most kiderült, róla hogy a kivitelezés sok hibát követett el. A pillérek alapozása másfél méterre történt, pedig legalább 3 m.-nyi alapozásra szükség. A balparti hídfő pedig oly rosszúl volt volt elhelyezve és oly gyengén alapozva, hogy a víz 60 méternyi vasúttel együtt elvitte. Szerencse, hogy a vasszerkezet oly kitűnő volt, hogy nem zuhant a Vágba.

Egyik képünkön látható e híd. A pillérek és a híd lejtője után az egyik végén vonat áll ellensúlyul, hogy a lejtő rész vízben esését megakadályozza. A másik kép a Tencsén melletti nagy hídát mutatja, a melyet valóságos tenger vesz körül. A harmadik kép a vasúti testnek elcsúszását, s rajta a műszaki katonákat tünteti föl. Ez a kép dr. Patantynus úrnak sikerült fényképfelvételén készült. Egy másik képünk azt a vasúti szakadást mutatja, mely Tencsén és Isztebnik között az u. n. Kozsoltina megállóhely közelében történt, a hol a víz szintén elvitte egy kis átereszt vashidat a két hídfővel egyetemben. A víznek ereje itt oly nagy volt, hogy az egész vasszerkezetet vagy 70 lépésnyire elsodorja. Ez a kép Hieronymi belügyminiszter utazása alkalmából készült, midőn ezen a helyen át kellett szállnia és megtekintette az ideiglenes hidat, a melyet hamarjában készítettek, hogy az összeköttetés újra létrejöjjön. Látható a képen a víz rombolása a vasút-testen és érdekesen vannak csoportosítva a munkások a mérnökkel együtt. A belügyminisztertől jobbra látható *Scalawsky* főispán és *Zmértich* István országgyűlési képviselő, balján pedig *Rudnay* főispán, vele egy sorban dr. Némethi miniszter segédtitkár, annak háta megett Pápay segédfogalmazó, tőle jobbra *Jörg* vasúti felügyelő, Pápay háta megett pedig *Fendli* vasúti felügyelő és ennek háta megett Péchy József földmívelési miniszteriumi segédtitkár. A képen a jelen voltak közül hiányoznak *Turóczy* főispán és *Lipthay* miniszteri tanácsos, mert ők valamivel kisebb állottak, mikor a felvételt történt. A képen látható a vasúti hajtány és azan vonatnak első ütközője, a melyen a belügyminiszter érkezett.

FUTKARY GYULA.

TÜZVÉSZ ÚJ-PESTEN.

Ezer meg ezer rémült ember futott a múlt vasárnap a fővárosból Új-Pest felé. Száz meg száz torok kiabálta: „Új-Pest ég!” A futó tömegben alig tudtak figyeltetni a tüzoltók kocsijai. A zajt növelte a véskürt riasztó hangja, a veszedelem színhelyén a kétségbeesettek jankálása.

Szerencsére tulzott volt az a hír, hogy az egész Új-Pest ég, de tény, hogy veszedelemben forgott az egész város. Egy nagy és virágzó gyártelep borult lángba. Wolfner Gyula és társa gyapjúmosó, hadfelszerelő és bőrgyára, mely

negyven holdnyi óriási telken a Káposztás-Megyer felé vezető út mentén terül el.

A gyártelepen a nagy épületek egész sora állott: gépházak, raktárak, szárító-helyiségek. Nem kevesebb, mint húsz három-eletemes épület volt megrakva a gyár készítményeivel. Ropant mennyiségű bakancs, csizma, katonai borjú, tölténytáska, bőr, szij és gyapjú volt felhalmozva ezekben a raktárépületekben, a melyek mind áldozatul estek a tűznek.

Déli egy óra volt, mikor az első láng kiütött a szárító épület tetején. A szárítóban délig dolgoztak a munkások s eltávolságuk után elzárták az ajtókat. Gonosz kéz tehát nem férhetett oda. Sokkal valószínűbb, hogy valamelyik munkás a tilalom ellenére dohányzott és elejtett egy égő szivarvégét, a mely okozója lón a veszedelemnek. A mint a szárító teteje kigyuladt, a heves éjszaki szélben hihetetlen gyorsasággal harapóztak el a lángok; mire a tüzoltók kivonultak, lángtenger volt az egész gyártelep.

A veszedelem színhelyére a fővárosból, Új-Pestől és a szomszédos községekből kivonult a tüzoltóság, de jó darabig tehetetlenül állt a dühöngő elemmel szemben.

Növelte a veszedelmet a szélviharon kívül a vízhiány. A gyárnak óriási gőszivattyúja, a mely bármily mennyiségű vizet képes lett volna szolgáltatni, már az első félóránban hasznavehetetlenné vált. A nagy kazán már fűtve volt a munkához, de mivel attól tartottak, hogy felrobban, a gőzt azonnal kieresztették belőle. Ideje is volt, mert a másik pillanatban összeomlott a nagy épület, maga alá temette az összes gépeket. A nagy hőségben még a vas alkatrészek is megolvadtak. Egymás után omlottak össze az épületek, némelyiknek fala földet rengető robajjal dőlt le az utcákra. Az ezer és ezer ablak az óriási melegben pattogva hullott szét, a villamos lámpák sodronykötelei pedig a lángokban megolvadva, a tüzparázások közé hullottak.

A tűz a gyárról átharapózott a szomszédos utcák házaira, a melyekre valóságos szikraeső zúdult. Nem kevesebb mint tízezer lakóház pusztult el. Az égő házakhoz tödült a kíváncsiak egész serege. A katonaság és rendőrség vállvetett buzgalommal igyekezett rendet tartani és a közönséget a legveszélyesebb pontoktól visszatartani.

Ebben a nagy munkában előjárta *Ambrus* Kamill új-pesti rendőrkapitány *Konkoly* Hugó rendőrségi kézbesítővel és *Babojcsóff* Péter rendőrnökkel. A mint épen az Áttila-utczából kisorították a közönséget, egy kétemelet magas tűzfal eldőlt és maga alá temette a három bugzó rendőrtisztviselőt. Rettenetes pillanat volt, mikor a három szerencsétlen ember a faltörmenék és égő zsarátok között vergődött. A tüzoltók és mentők rögtön segítségükre siettek és nagy erőfeszítés után kiemelték őket a romok alól. *Konkoly* Hugó már halott volt, teste a szó szoros értelmében megégett. *Ambrus* Kamill szintén összeégett s karja és keze eltört. A klinikára vitték, hol néhány órai halálusa után kiadta lelkét. A harmadik áldozat még most is súlyos beteg fekszik.

Az áldozatokon kívül vagy harmincz tüzoltó és katona sebesült meg.

A tüzoltóknak csak késő este sikerült a tűz tovatérjedését megakadályozni. A törmelék napokon át emésztődött és füstölgött.

Ez a tűzvész közel egy millió forint kárt okozott és a gyárban alkalmazva volt 1600 munkást kenyerétől fosztotta meg.

CARNOT TEMETÉSE.

Páris, 1894. július 2.

Egy szakasz testőr végig söpörte az utcákat. A Palais des Invalides felől gyenge füst szállt a légbé, ágyúlövés reszkettette meg a fulasztó levegőt, — a menet megindult.

CASERIO TÖRE, MELLYEL CARNOT-T MEGGYILKOLTA.

A tisztí törzskar fáradt lovakon dühörögve vágatott végig az utcákon s lovasaik sűrű csapatokba tömörülve nyomultak utánok. A távozó lódobogást a közelgő gyalogság lépteinek ütemszerű zaja váltotta fel s a katonák tömör sorokban haladva, egykedvűen nézték a hullámzó, tolongó népsokaságot, mely megindult, de egy-szersmind tapsokkal fogadta a koszorúk mérhetetlen tömegével ellepett kocsikat.

A virágillatot terjesztő koszos kocsik után a testőr-zenekar haladt, a gyászszalokat hangoztatva. A testőrök fekete gyászszal bevont kürtökkel, lefátyolozott dobokkal tompán hangoztatták a búcsúzókat.

A halottas kocsí széles kerekével nehézkesen gördült a zsúfolt utcákon s az ezüst csillagokkal behintett, gyászlepelbe burkolt fekete lovak lassu léptekkel vonták a gyászkocsit.

A koporsó oldalához szorosan simul a széles sávú trikolor s a kocsí tetejéről lelógó hosszú szalagok egy tömegbe verődve lobogtak a gyenge szélben.

A koporsón nem volt sem felírás, sem név, csak a nemzet színei.

A dsidások előreszegezett lándzsáikkal félkört alkotva fedezték Casimir-Peri-ert, ki gyalog követte a kocsit, Carnot három fiától kísérv.

A különféle államok követei, köztük a persa követ magas fővegével s a japáni széles, alacsony kalapjával, a legtöbb csillogó egyenruhában, bámulsatos tarka csoportot alkottak. A tömeg tapssal fogadta őket.

A főpapság vörös és fekete talárban párosával lépdelt a végtelenség tetsző menetben; majd karöltve a bírák és a tanárok haladtak.

Koronként úgy tetszett, mintha újra visszatérne a menet, újra szólt a zene, vitték a koszorukat, s mintha újra hallottuk volna a katonák ütemszerű lépteit.

Egyszerre szünni nem akaró taps hangzott fel. Franciaország utolsó marsallja, a 82 éves Canrobert törött lábával, gyalog biccegett a menet után. A zöldes frakkú akademikusok félkörbe sorakozva kísérték.

Majd ismét dobpergés hangzott föl, s egymás után láttuk a tornászokat, Algír barnaszínű fiait, stb. Embertömeg következett embertömeg után...

Majd velőtrázó sikoltás hallatszott s az emberek rajokként nyargaltak végig az utcán, a rendetlenség általános lett. Az emberáradat engem is elragadott s egy oszlophoz csapott, nem tudtam mozdulni sem.

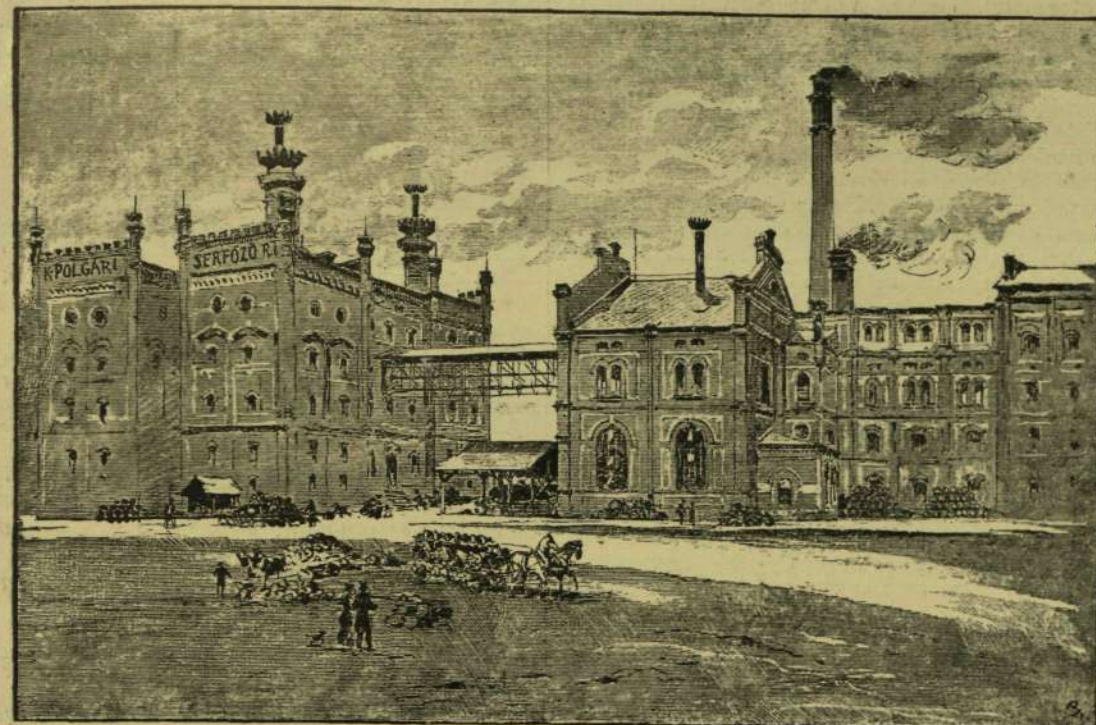
A Tuilleries-k hatalmas rácszatát védő magas kőurna mellett zuhant le a rákapaszkodott emberek sulya alatt és kivágódva a kövezetre, maga alá temette a körülállókat; a menetet bezáró dsidások utolsó csoportja pedig keresztül nyargalt rajtuk a megrémült nép előtt. Szegények drágán fizették meg a látványosságot. Így nem minden baj nélkül érkezett meg az óriási menet a Pantheon elébe, a hol Carnot földi maradványait örök nyugalomra helyezték.

Ist. HEGEDÜS SÁNDOR.

A KÖBÁNYAI POLGÁRI SERFŐZŐ.

A fő- és székváros rohamosan halad, fejlődik és versenyképességben sok világvárost megelőz egyik része, Kőbánya, a magyar söripar főhelye. A sörtermelés nagy eredményeket ért el; egyik újabb bizonyítéka ennek a kőbányai polgári serfőző. Budapest X-ik kerületét joggal nevezik újabb időben sörvárosnak, mert a mult hetekben a harmadik nagy kiterjedésű sörgyárat nyitották meg, a mi diadalát és életképességét jelenti a magyar söriparnak, melynek tekintélyt a megtehető nagy kivitelű üzlet is bizonyítja.

A kőbányai polgári serfőző részvénytársaság gyártelepe a maglódi-út mellett, a kötemetőhöz járó vasút megálló helyénél van. Ezen a területen voltak a híres Korchus-féle szőlők, melyekben jeles asztali bor termett.

A KÖBÁNYAI POLGÁRI SERFŐZŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÉPÜLETEI.

Csorna Károly rajza.

A 17,000 □ öl területen pompásan magaslik a Cziegler Győző műépítész és műegyetemi tanár tervei szerint készült gyárépület csoportja. Már maga az építkezés is olyan, hogy a jelenkor minden követelését kielégíti. Nagy tökéletességgel van megoldva a szállítás kérdése. A gyárat a magyar államvasúttal egy iparvágány köti össze. A műszaki berendezést úgy eszközölték, hogy a gyár terményeit, valamint a vasúton érkező árúkat a gyárépület megfelelő helyeire és onnan a legbiztonságosabban lehessen szállítani. Az egyes épületeket áthidalások kapcsolják össze. Az áthidalások alatt a transmissiók vannak célszerűen elhelyezve.

A főépület egy parton áll. A malátagyár egész külön álló épület, s olyan nagy, hogy több száz vagonon árpát befogadhat. Innen jobbra van a pártját ritkító főzőház. Egy főzésre 120 hektoliter sör lehet gyártani.

Valamennyi épület mind elevátorral és felhúzó készülékkel van ellátva; így szállítható a legalsóbb épületekből is a maláta-árpa a tisztítóba, esetleg a malomba zuzás végett.

A főzőházzal határos a hűsítő épület, melynek három hajója van. Ez alatt van a terjedelmes élesztő-kamra, ez alatt pedig az élesztő-pincék egy része.

A sör a hűsítőből egyenesen a kőbe vágott, 28 osztályú ászok-pincékbe folyik. A remek pincék egy része érszert, más része ászok-pincékül használtatik; a jelenlegi sörkészlet 40,000 hektoliter.

A kőbányai polgári serfőzőben, mint a legtöbb újabb berendezésű sör- és sörgyárban, nem használnak jeget, hanem mesterséges úton hűtik a készítményeket.

Ennek következtében ezek az idő változásainak nincsenek alávetve; télen-nyáron egyforma hőmérséklet tudnak előállítani s ez által terményeik előállításának egyformasága is biztosítható van.

Az összes gépek: motorok és szivattyúk, felhúzó, gőzfűrészek hajtására egy 100 és egy 200 lóerejű gőzmotor szolgál.

A polgári serfőzőnek 2.000.000 frt alaptőkéje van. Alapkövét 1893 május havában tették le, ugyanennek az évnek november havában kezdődött meg a maláta-készítés. 1894 január havában indult meg a sörfőzés és 1894 május havában csapolták az első terményt, a *Szent István* sört. A serfőző 150,000 hektoliter sört képes előállítani; azonban szükség esetében igen könnyen kizsíthat benne háromszor annyit. A polgári sör olyan, mint a *márciusi sör*, a *Szent István* sör pedig a *pilzeni sört* fogja hazánkban pótolni; a *Barát-sör* az úgynevezett bajor sör helyettesíti, a *kivitel márciusi sör* még nines forgalomban, mert annak még ászokon kell feküdnie. Dicsérrel kell megemlítenünk, hogy a gyár építésénél a magyar ipar különös figyelemben részesült.

Még megemlítendő, hogy a gyár összes helyiségei villamos világítással vannak ellátva.

Mikor a serfőző első gyártmányát forgalomba hozta, *Freund* Vilmos vezérigazgató a nyilvánosságnak is bemutatta Kőbánya ezen egyik új nevezetességét, mintegy 600 főből álló társaságot hívott meg a bemutatóra. A társaság legnagyobb részt szakértőkből állt: a fővárosi vendéglősök, majdnem teljes számban kimentek az új serfőző megtekintésére. A látogatókat *Krámer* főserfőző kalauzolta, s a teleg, megzemlése után terített asztalok mellett izelgették az új söröket, s hogy jóknak találták, bizonyítja az, hogy a katonabanda zenéje mellett a legvidámabb hangulatban sokáig maradtak együtt. A vendégek közt ott voltak *Morzsányi* Károly orsz. képviselő, *Posch* Gyula, az iparbank igazgatója, a polgári serfőző elnöke *Thausing* bécsi műegyetemi tanár, a serfőző műszaki igazgatója, *Gundel* János és *Barabás* József, a vendéglősök ipartestületének elnöke, stb. A vendégek üdvözölték az eddig elért sikeres eredményért a serfőző buzgó intőzójét, *Páris* Vilmost, a ki már régi ember szakmájában, s a polgári sörfőzőház söréit is bizonyára annyira meg tudja majd kedvelni a sörfogyasztókkal, hogy ez által is sikerül kiszorítani a külföldi sörgyártmányok egy részét, melyből, dacára annak, hogy jó sörök vannak — bizony nagyon sokat fogyasztanak még mindig Magyarországon.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Jókai összes művei. Jókai ötven éves írói jubileumának legényesebb emlékei maradtak mindig az ő szellemének alkotásai, regényei, elbeszélései. Ezek nemzeti diszkidásához szeretettel sorakozott a magyar olvasó közönség, lehetővé tévén, hogy száz kötetnyi gyűjtemény jelenjék meg belőlök. A kiadást a Révay-testvérek könyvkereskedése rendezte sajtó alá s az első tíz kötet e napokban hagyta el a sajtót díszszel, izléssel kiállítva.

A Franklin-Társulat nyomdája egészen új betűket készített Jókai műveinek nyomtatására, s aránylag rövid idő alatt készítette el a nemzeti diszkidás első tíz kötetét, erős szép papíron, tiszta nyomással, finom metszésű betűkkel. A kiadást tudvalegőleg maga a költő rendezte sajtó alá. Az első tíz kötet a következő műveket adja: „*Erdély aranykora*”, „*Török világ Magyarországon*”, „*Egy magyar nábob*”, „*Kárpáthy Zoltán*”, „*A Janicsárok végnapjai*”, „*A fehér rózsák*”, „*Hétköznapiak*”, „*A régi jó táblabírák*”, „*Csatáképek a magyar szabadságharczából*”. Az első kötetet Jókai arcképe és autogramja (lila tintával: dr. Jókai Mór) díszíti. Elkészültek azonkívül az ötszázforintos amatőr-példányok is, a melyek valósággal páratlanok a maguk nemében. Gyönyörű japánpapirosra vannak nyomva, olyan fényes és pazar kiállítással, a minőre a magyar irodalomban még alig volt példa. A könyvbarátok addig, míg a példányokat szétküldik, még néhány napig megtekinthetik ez amatőrkiadást, a melyből csak annyi készült, a mennyit megrendeltek vagy a Jókai-irodában (Koronaherceg-utca 3.) vagy a Révay-testvérek könyvkereskedésében (Váci-

utca 1.) A kiadók ezen az uton is értesítik az előfizetőket, hogy köteleteket már mind expedáltak, kivéven azokat, kik elmulasztották pontos címüket közölni és azokat, a kik idejekorán bejelentették, hogy kötött példányokra tartanak igényt. A tíz kötet elegáns barna kötésben (Gottmayer első rangú hazai könyvkötészete készíti) július első hetében kapják kézhez az előfizetők. A kiadók azonkívül figyelmeztetik azokat az előfizetőket, a kik évi részletfizetésre rendeltek meg a diszkidást, hogy a június végeig esedékes 50 frtos részletet minél előbb küldjék be a vállalat pénzügyi kezelésével megbízott „Belvárosi takarékpénztár”-ba Budapestén, Koronaherceg-utca 3. szám alá.

Tompai Mihály összes költeményeinek új és illusztrált kiadását indította meg Mehner Vilmos az 1870-iki kiadás alapján, melyet Arany János, Gyulai Pál, Lévy József és Szász Károly rendeztek sajtó alá. Az egész kiadás 25 nagy alakú füzetre van tervezve, mindenikben számos illusztrációval. A válatból, mely a magyar közönség egyik legnépszerűbb költőjét díszes kiadásban juttatja forgalomba, ismét hat füzet hagyta el a sajtót, a 7—12-ik, nagyobb és kisebb rajzokkal. Egy füzet ára 40 kr.

Káldy ének-gyűjteménye. „*Régi magyar harci dalok*”, ezimen, mint már említettük, *Káldy* Gyula kiadja azokat a szép dalokat, melyeket a néprajzi társaság ülésén oly nagy tetszéssel mutatott be. Az érdekes dalok gyűjteménye e hónap végén jelenik meg s *Káldy* Gyulánál (Budapest, Kazinczy-utca 2.) rendelhető meg. A szerző zeneművét *József* főhercegnek, mint a magyar honvédség főparancsnokának ajánlotta, a miért a főherceg *Vécsey* Sándor báró főudvarmester útján köszönetét fejezte ki.

Dr. Jókai Mór. Irta dr. Vajda Emil. Jókai arcképe. — A milleniumi ünnepre írta az irodalmi működéséről ismert szerző ezt a füzetkét, melyben helyet kéri Jókai műveinek és méltán az ezredéves kiállítás szellemi gyümölcsei közt. Különben Jókai irodalmi jelentőségét fejtegeti a költő alkotásai valóságos elmélyedéssel, több oldalról vonva párhuzamot Jókai, meg aztán Walter Scott és Kemény Zsigmond között. Az élenken irt alkalmi füzet Berzevich Albertnek van ajánlva s kapható a szerzőnél Székely-Udvartelepen.

Két francia író elbeszélései. Ráth Mór újabb kiadásban bocsátott közre két ismert francia író elbeszéléseiből egy-egy kötetet. Az egyik *Guy de Maupassant*, a szellemessége, találó jellemzése és gazdag ötletei, de egyszersmind pikánsága által annyira olvasott író vastag kötete, melyet „*A gömböc*” című híres elbeszélése nyit meg s még hét kisebb kötet. Ára 2 frt. A másik *Halévy* Ludovic kötet. Ebben a „*Trombitás*” és még tizenkét más elbeszélés van. Ára szintén 2 frt.

Bursics Ernő, kitől lapunk is közölt már néhány csinos verset: „*Tátra alatt*” ezimen egy kötet költeményre hirdet előfizetést. A gyűjtemény angasztus végén vagy legkésőbb szeptember közepén jelenik meg. Ára füze 2, kötte 3 korona. Az előfizetési összeget szerző címzere (Német-Lipcsére, Liptóme-gyében) július végéig kell beküldeni. Ime egy mutató-vány a kötetből:

Édes apám.

Édes apám, édes apám!...
Sírhalmodhoz szállók.
Százszor áldott poraidól
Messe vert az átok.
Atok, — végezet? ... Oh, ki tudná?
Tán az isten útja...
Akár egyik, akár másik:
A szivemet sújtja.

Sírhalmodnak nyoma sincs tán,
Kereszfáid elkorhadt...
S a legérzőbb, nemesebb szív
Jeltelenül porlad.
Mindegy! Bár a Balatontól
Messe van a Tátra,
Sajgó lelkem könyveken át
Sírhalmodat látja.

Szomorúfűz árnya nem rezg
A te sírdal harmán,
Oh, de neved áldva hangzik
Unokáid ajkán.
S ez az áldás reád talál
Sír mélyén s az égen!...
— Nyugodj, nyugodj, édes apám!
Áldva békességben...

Földmívelési utmutató. E czim alatt egy, a gazdaközönségre nézve igen érdekes könyv jelent most meg *Németh* József földmívelésügyi miniszteri fogalmazótól. Számtalan olyan gazdasági vonatkozású, kormányzati vagy egyesületi rendelkezés és intézmény van, a melyek a gazdálkodással foglalkozóknak sok esetben rendkívüli előnyükre

szolgálatának, csak hogy ezek a rendelkezések és intézmények a gazdaságosság túlnyomó nagy része előtt ismeretlenek, minél fogva aztán rájuk nézve értéktelenek is. Másoknak pedig ha van is ezen dolgokról tudomásuk, de a különféle eljárás, hozzá juthatási teendők részleteivel nincsenek tisztában, a mi megint nagyon megnehezíti ezen előnyök kihasználását. Ezen akar segíteni a szóban forgó könyv s e célját el is érte, a mennyiben ebben bárki is megtalálhatja mindazt, a mit esetleg nagy haszonnal alkalmazhat gazdaságának emelésére.

Felsorolja e könyv először is a talajművelés és növénytermelés előmozdítására szolgáló különféle intézmények, nevezetesen a kulturmérnökséget, a lecsapolások, alagútvezetéseket, öntözések körüli teendőket, utbaigazítását az ide vonatkozó hiteligényekről, kölcsönökről, részletes adatokat közöl a vegyisőrletről, magvyszóról, gépkísérletről, rovarani, stb. állomásokról s ezeknek működéséről. Bő tájékoztatást nyújt a szőlő- és borkultúra előmozdítására szolgáló különféle, fontos intézkedésekről, nemkülönben a gyümölcsészet és kertészet, valamint érzéket és állattenyésztésre tartozó sok szükséges tudnivalóról. Végül kiterjeszkedik a mezőgazdasági szakoktatásra, és szaktestületekre is, függetlenül pedig a földművelési minisztérium ügy- és személyzeti beosztását, valamint az alárendelt szakhatóságokat és közegyeket ismerteti. A könyv bolti ára 70 krajczár.

Az országos liberális nagygyűlés emlékkönyve. A végrehajtó bizottság megbízásából szerkesztette dr. Szigetváry Iván. Azzal a nagygyűléssel ismert meg, melyet március 4-én tartottak a fővárosban az ország minden részéből összegyűltek, hogy tiltakozzanak a január 16-iki kath. nagygyűlés határozatai ellen. Elmondja a gyűlés egész történetét, az előkészítő értekezletet, közli a felhívásokat, a beszédeket, a határozatokat a küldöttségek névsorát. Az egyházpolitikai nagy mozgalmak egyik nevezetes részét örökíti meg a 148 oldalra terjedő könyv.

Könyv és mosoly. Rajzok, elbeszélések. *Irtu Hattay* Lipót. Miskolcz. Wessellényi G. nyomdája. Huszonegy rövidebb rajz és elbeszélés foglaltatik a kötetben, melynek szerzőjétől az eredetiséget és tehetséget megtagadni nem lehet. Kár hogy több gyenge darabot is bevett a gyűjteménybe, melyek pedig csak az összehatást rontják.

A magyar szabadságharc története című illusztrált vállalatból megjelent a 15. füzet, a melyben *Gracia György* a magyar nemzeti bank megalapítását mondja el. A füzet képei közt van az 1848-diki kincstári kamatos utalvány és 1848-diki százförintes magyar bankjegy hasonmása, több honvédtábornok arcképe, stb. A füzet ára 30 kr.

KÖZTÉTELEK ÉS EGYLETEK.

Az orvosok és természetgyógyászok vándorgyűlése Pécsen. Julius 2-án nyílt meg az orvosok és természetgyógyászok 27-ik vándorgyűlése Pécsen. A vándorgyűlés 1845-ben szintén ebben a városban volt, s város és gyűlés század nagy változásai után látták ismét egymást. Baranyamegye székvárosa a legnagyobb szívesseggel fogadta vendégeit. A város főbb épületeit és utcáit fellelőgőzték. A vendégek legnagyobb része július elsőjén este érkezett. Nagy tömeg jelent meg az indóháznál és várt az utcákon. A fogadó bizottság nevében *Aidingér János* polgármester köszöntötte az érkezőket, kiknek nevében dr. *Chyzer* Kornél miniszteri tanácsos válaszolt. A vendégeket kocsin vitték el szállásaira. Az átöltözködés után ismerkedési estély volt, a nemzeti kaszinó nyári helyiségében. A fényesen kivilágított kertben megszámlálhatlan sok asztalt ültek körül a vendégek és vendégül látók. Félköszöntőket nem mondtak.

A közgyűlést jul. 2-án *Kardos* Kálmán főispán nyitotta meg szép beszéddel, *Dulácsky* püspök, ki gyöngélikedik, nem jelenhetett meg, s 2000 koronát küldött a vándorgyűlés céljaira. *Aidingér* polgármester a város nevében üdvözölte a gyűlést. Majd felolvasták az üdvözlő leveleket, többi közt olyanokét is, kik ezeltől 40 évvel is részt vettek a pécsi vándorgyűlésben. Az első felolvasást dr. *Fodor* József, budapesti egyetemi tanár tartotta a betegségre való hajlandóságról. Kiemeli, hogy már rég ismerték a betegségre való hajlandóságot, lényegét azonban nem ismerték. Ezt bakteriológiai alapon fejtegeti. Elmondja erre vonatkozó felfedezését, mely szerint a fertőzésre való hajlandóság a vér alkalicitásával van összefüggésben. Mennél nagyobb az alkalicitás, annál kisebb a hajlandóság a meg-

betegedésre. Bővebbet a demográfiai kongresszuson és előadni. *Dulácska* Géza dr. alelnök az elhunyt tagok felett mondott emlékbeszédet, kiemelve főleg *Szabó* József, az elhunyt elnök érdemeit. A *szakosztályok* alakulása délután 3 órakor ment végbe. Este dr. *Lukits* Ferencz tartott népszerű felolvasást e kérdéssről: «a szerves élet lehetősége a földön kívül», kifejtve, mi szerint a szerves élet csak a Marsban képzelhető. Másnap megtekintették a katonai és városi körházat s több közintézetet. A szakosztályok pedig folytatták az értekezéseket. *Chyzer* Kornél miniszteri tanácsos a hatósági tiszt orvosokat magánjellegű értekezletre hívta egybe, melyben elhatározták, hogy kérdéseket bocsátanak ki az egyes orvosokhoz, melyekre a válasz a szeptemberi demográfiai kongresszusra küldendő be.

A szakosztályok e hó 5-ikén fejezték be az értekezéseket. A választmány *Kardos* Kálmán főispán elnökölte alatt Pécs közegészségére vonatkozó több indítványt fogadott el. Este a kaszinóban estély volt A befejező ülés e hó 6-ikán volt.

MI UJSÁG?

Szenzáció. Szinte természetesnek látszik, hogy a mai idők embere, mely körül az élet annyi mindenféle forgataga viharzik le, s mely a távoli eseményekről is oly részletesen értesül — előbb-utóbb idegbetegségbe esik, vagy elfául. Sokszor a politikának, a világtörténelmeknek és a társadalmi eseményeknek annyira az elméire és szívére ható eseményei halmozódnak össze rövid pár nap alatt, hogy az ember tanuja sem lehet láz nélkül, hisz mindenütt erről beszélnek, minden lapból erről olvashatni. Alighogy elesdönésültek nálunk a politika izgalmas napjai, következett a francia köztársaság elnökének meggyilkolása, egy csomó anarchista merénylet, rettenetes bányaszerencsétlenségek Ausztriában, Angliában. Új-Pesten elég a főváros egyik legnagyobb ipartelep, megszélesülnek többen s ott leli halálát rendőrség két derék tisztviselője, kiket gyámoltalanul maradt család sirat. Rögtön egy bankár eltűnése következik, ki nemcsak a fővárosban ismernek jól, hanem az egész országban, mert reklámjaival évek óta csinálta összeköttetéseit. Ki ne hallotta volna híret *Lóry* Jenő bankárnak, a «Merkur» kiadóhivatala pénz- és váltóüzlete tulajdonosának, mint cizmezte magát; ki ne hallotta volna legalább híret, ha újságolvasó. Mennyi pénz sikkadt el kezén, még tudni sem lehet. A fővárosi rendőrségnél külön tisztviselő van kirendelve a panaszok főlvetelére. Az eltűnt bankár e hó 4-én aztán megtalálták, de már halva, a Zugliger egy kiterjedésű fája alatt. Egy lövéssel számolt le azokkal, a kik megtakarított pénzüket, vagyonukat bízta rá. Aztán megint meg egy megdöbbent eset, egy tragédia, melynek okai ismeretlenek, de igen mélyek lehetnek. A felsőbb körök egyik ismert, közbeesülésben élt férfa dobta el magát az életet. *Beniczky* Gábor ez, jómódú ember, ki Pestmegyében hasznos és tevékeny szerepet vitt; egy alapítója a pestmegyei hitelszövetkezetnek, buzgó tagja az országos gazdasági egyesületnek, tagja a főrendiháznak. Junius 30-ikán utazott el Czikotáról, hol nagy birtoka és szép télya van; Máramarosmegyébe ment, megtekinteni ottani bérletét. Így mondta. Napok multak. E hó 3-ikán neje, szül. *Baththyány* Ilona grófnő (az első magyar miniszterelnök leánya) levelet kapott tőle. Borzasztó tartalma volt, olvastára elájult. Azt írta benne férje, hogy megöli magát. Különvonnattal ment a nő Máramaros-Szigetre és Szarvaszó vidékén keresett. Julius 5-én meg is találták a kaszapolyánai erdőben sziklák között, átlőtt koponyával. A holtat bevitték M.-Szigetre és különvonaton szállították Budapestre. Öngyilkossága okáról nem tudnak semmit.

A király Dél-Tirolban. Ő felsége három napot töltött Trientben, Tirol olasz részének főpontján, hol ünnepélyesen fogadták. Innen jul. 3-án *Madonna di Campiglíobá* ment, hol a királyné is időzik. A királyi pár nagyon jól érzi magát Campiglíobában. E hó 4-ikén délben fölmentek a kilátásáról híre. Monte Spinalera, a honnan alkonyatkor érkeztek vissza.

Egy bécsi író Rudolf trónörököséről. Az ismert bécsi zenekritikus, *Hanslick* Ede udvari tanácsos, a «Deutscher Rundschau» című folyóiratban hosszabb cikkben emlékezett meg boldogult trónörökösünkről. *Hanslick* személyes összeköttetésben állott Rudolf trónörökösével, mint az «Osztrák ma-

gyar monarchia irásában és képmében» egyik főmunkatársa és mint ilyen gyakran résztvett azokban az ebédekben, a melyeket a boldogult trónörökös nagy művének munkatársai tiszteletére adott. A vendégek között gyakran voltak magyarok is.

Gyakran láttam — írja *Hanslick* — a trónörökös asztalánál *Hajnald* bíbortokot, kinek vörös kardinális kalapja és violaszínű talárja nagyon elűtött a többi urak fekete frakkjától. A szobor dicséret *Hanslick* kedves magyar asztalzsomszédját, *Jókait*. Egy ízben azt kérdezte *Hanslick* Jókaitól, hogy jól tud-e a trónörökös magyarul beszélni. «Ugy beszél magyarul, mint egy magyar paraszt» felelte Jókai. — *Hanslick* nagyon melegen írta *Stefánia* özvegy trónörököséről is, ki maga volt a kedvesség, a szeretetreméltóság. Csak egyben különböztek a trónörökös és neje és pedig a zenében. A trónörökös főleg a *klaszikus zenét* kedveli, míg a trónörökös több ízben kijelentette, hogy az egyetlen muzsika, a mi őt mulattatja és a mit óráhosszat el tud hallgatni, az a *cigányzene*.

A prágai nemes alapítványi hölgyek apátnője. A király a prágai alapítványi hölgyek hradsini intézetének apátnőjévé *Mária Annunciata* főhercegnőt, *Károly* Lajos főherczeg és *Mária* Terézia főhercegnő leányát nevezte ki.

A tizenhét éves főhercegnő a német nyelven kívül kitűnően tud magyarul, francziául és angolul, sőt soká tanult latinul is. Különösen szerette a történelmet és a természettudományokat. A fiatal főhercegnő elődje *Karolina Immaculata* főhercegnő volt, a kit májusban jegyzett el *Agost* szász-koburg-gothai herczeg, *Károly* Lajos főherczegnek már volt egy apátnő-leánya, *Margit* *Zsófia* főhercegnő, a ki *Albrecht*, württembergi herczeghez ment feleségül.

A hazai képzőművészet a milleniumi kiállítás. A milleniumi kiállításon a magyar képzőművészetek minél teljesebb bemutatása érdekében tanácskozott a magyar képzőművészek egyesülete s elhatározta, hogy a kormányhoz a képzőművészeti kiállítás támogatása érdekében emlékiratot intéznek. Ebben a művészek arra kéri a kormányt, hogy hívjon össze tanácskozást, melyen megbeszélnek, minő uton-módon lehetne a milleniumi kiállítás sikerét a képzőművészeti kiállítás sikerével biztosítani.

A memorandum ezeket a módokat ajánlja: 1. Pályázat kiírása történelmi képekre. 2. Gondoskodás arról, hogy a kiállításon a kiváló műveket megvásárolják. 3. Fölzárkózás a törvényhatóságokhoz hogy a területükön lefolyt történelmi eseményeket örökíttessék meg. 4. Szóltassák fel a főurat és a főpapokat, hogy családjaik történetéből egyes jelenekek illusztrálására képeket rendeljenek meg. 5. Tisztán művészi értékű szobrokat külön rendeljenek meg. A képzőművészek egyesületének emlékiratát tizenkét tagu bizottság fogja átnyújtani *Wekerle* Sándor miniszterelnök, báró *Eötvös* Loránd kultusziszer és *Lukács* Béla kereskedelmi miniszternek, azonkívül pedig megküldik a megyéknek, városoknak, főúrnaknak és főpapoknak is.

A küldött *Zala* György elnök vezetés alatt e hó 4-én tisztelt a miniszterelnök, legelőször b. *Eötvös* Loránd miniszternél, ki különösen hangzottatta a történelmi képek fontosságát, a mi abban is nyilvánulna, ha azokat másuttakban az iskolákban és tankönyvekben is terjeszthetnék. A legnagyobb figyelemmel olvassa el az emlékiratot s mindent elkövet az abban foglaltak keresztülvitelére. *Wekerle* miniszterelnök kijelentette, hogy három irányban fog lépést tenni. Az első már megtette s ez az, hogy 3 millió 600,000 forint szavazott meg a törvényhozás a műtörténelmi múzeum létesítésére. A második dolog az volna, hogy a nyilvános tereket szoborművekkel ékesítse az ország több helyén, különösen pedig Budapestben. Harmadszor igen célzerűnek tartja azt, hogy az ezredéves kiállítás alkalmából a művészek egyesülete felhívja a törvényhatóságokat, magán családokat és főpapokat, hogy festések meg egyes történelmi epizódjaikat és ebben ő úgy hivatalos, mint magánuton közre fog hatni. A miniszterelnök megígérte, hogy legközelebb szaktanácskozást hív össze s fölkeríti a küldöttéket, hogy az egyesület válasza meg a küldendő tagokat. *Lukács* Béla kereskedelmi miniszter szintén megígérte támogatását s miután már most semmi sem állja útját a műcsarnoknak, kéri a művészeket, hogy tartassák magukat a föltételekhez és költségekhez. Végül kijelentette, hogy a mennyiben tőle függ, a legnagyobb örömmel fog a képzőművészet sikerének emeléséhez hozzájárulni.

Kossuth szobrára újabban a következő adományokat kaptak: Szirbik Gábor Hódmezővásárhelyről 1 ft, Balogh György Szilas-Balásról 1 ft; Gere Simon Kabáról 1 ft; *Ilásky* Lajos és *Ilásky* Etelka Sár-Szent-Miklósról 1—1 ft; G. *László* József Nagy-Atáról 5 ft; *Tóth* Lajos Ér-Kőrösről 1 ft; *Melegess* Péter Kopácsról 50 kr.; *Polgári* kör. Ocsodáról 9 ft; *Kal-*

már *Károly* gyűjtése tanítványai közt a tószér-utczai leányiskolában Bihar-Diószegen 1 ft 50 kr. összesen 22 ft; a már kimutatott 182 ft 96 krral együtt eddigi gyűjtésünk 204 ft 96 kr.

Az első Kossuth-szobor. Hazafias ünnepe volt július elsőjén a Balaton-melől *Siómaros* község polgárságának. Ez alkalommal leplezték le Kossuth Lajos szobrát, melyet a község tisztán a maga költségén állított a megdicsőültnek. A szobor díszes jón oszlopon áll, a melynek ez a felirata: «*Kossuth Lajos. 1802—1894.*» Alább pedig: «*A magyar szabadság legnagyobb apostolának a siómarosi folszabadtottak.*» A szobor Budapestén készült és *Gerdány* szobrász műve. A leplező ünnepben részt vett a község egész lakossága. A dalkör elénekelt előbb a «Himnusz», mire *Szokoló* István reformátuslelkész utóbb pedig *Matkovich* Tivadar, a kerület országos képviselője alkalmi beszédet mondott. Az ünnepély a «Szózat»-tal végződött. Este lakomát rendezett a a szobor-bizottság. Ez az első Kossuth szobor az országban.

Dr. Szabó József tanszéke az egyetemen. *Krenner* József Sándor műegyetemi tanárt, akadémiai tagot és a nemzeti múzeum ásványtani osztályának igazgató-érte, az egyetemi tanács az ásványtan és geologia megürit tanszékére hívta meg. *Krenner* a geológiai szaktekintély s előzőeken módoráért tanártársainak, hallgatóinak és összes ismerőseinek osztatlan becsülését és szeretetét bírja.

Szerencsétlenül járt honvédek emléke. *Jászberényben* e hó 4-én leplezték le az 1887 július 4-én történt dinamit-robbanás áldozatainak emlék-oszlopát, egy szürke márványból készült piramist, melynek négy oldalára a tizenhat áldozat neve van bevésve. Az emlékre a jászberényi 4-ik honvéd huszárezred kezdte meg a gyűjtést, s részt vett abban az egész honvédség s a honvédelmi minisztérium.

Az emlék azon a helyen áll, hol a szerencsétlenség történt, mikor Szakács Sándor főhadnagy a szabadban tartott előadást a dinamitról, s az asztalt, melyen a dinamit volt ötvennégyen álltak körül. Végzetes véletlenségből a dinamit felrobbant, az előadó főhadnagy, *Koller* Károly főorvos, és hat huszár rögtön meghalt, *Hübner* Ottó és *Balogh* Lajos hadnagyok és 3 huszár pedig nem sokára. A jelen voltak közül mindenki megsebesült kisebb-nagyobb mértékben, többen súlyosan. Az emlék leplezésére a helyőrség két gyalog százada s két század honvéd-huszárság is megjelent, valamint a városi hatóság. A honvédelmi minisztert *Vojnarovich* Sándor tábornok képviselte. Az egyik sátor alatt oltár volt emelve, melynél *Koncz* Menyhért prépost misét mondott, miköz a gyalogság sortűzet adott. *Vojnarovich* tábornok az emlékoszlop gondozását a városra bízta, mint a katonaság és polgárság közti jó egyetértés zálogát. Az emléket egészen elborították a koszorúk. A megható ünnepélyre nagyon sokan gyűltek össze, közöttük a szerencsétlenség gyászba öltözött rokonsága.

Regatta a Dunán. A magyar evezős-egyletek országos szövetsége által rendezett regatta e hó 1-én délután ment végbe a budapesti Margit-sziget mellett Dunagáiban. A közönség a sziget alsó részéről nézte a versenyeket, melyekben a «Neptun» budapesti egylet hat díjat nyert; a hetediket, a nemzetközi versenyt a «Nemzeti hajós egylet» nyerte. Több verseny nem is volt. A bécsi «Union» nem jelent meg, a vidék pedig csak *Meák* Gyula (Szeged) és *Szabó* István (Győr) által volt képviselve. Volt 20 koronás díj hajósok és molnárok számára. Nyolcesolnak közül Molnár Mihály halász nyerte. A versenyek után táncmulatság következett a szigeten.

A «POLITIKAI UJDONSÁGOK.»

Lapunk társalapja, a «Politikai Ujdonságok» újabban a napi eseményekre vonatkozó képekkel illusztrálva jelenik meg. A «Politikai Ujdonságok» rendes előfizetési ára egész évre 5 ft, évnegyedre 1 ft 25 kr; a «Vasárnapi Ujság» előfizetői azonban egész évre 4, negyedévre 1 ftért rendelhetik meg. A «Politikai Ujdonságok», a legterjedelmesebb magyar politikai hetilap, egyik héten másfél, a másikon két egész iven jelenik meg s e terjedeleme lehetővé teszi, hogy ne csak a politikai, hanem általában az egész közelet nevezetesebb jelenségeire kiterjeszthesse figyelmét s hétről-hétre számot adjon mindenről, a mi az egyik számtól a másikig letelt idő alatt a bel- és külföldön fontos vagy érdekes történt. Így egészíti ki a napok történelmének előadásával a «Vasárnapi Ujság» közlemé-

nyeit s folyton az események szívonálán igyekszik tartani az olvasót úgy, hogy a napi lapok rendes olvasása nélkül is állandóan tájékozva legyen a világ folyásáról. A «Politikai Ujdonságok»-hoz minden második héten «Magyar Gazda» című gazdasági lap van csatolva, mely a mezőgazdaság, állattartás, kertészet, szőlőtermelés és pinceszegedesség, baromfitartás, selyemtenyésztés, konyha- és háztartás körébe vágó tájékoztató közleményeket s gyakorlati utasításokat, hasznos tudnivalókat közöl a legjobb források után mindarról, a mi a külső és belső gazdaságra, annak mellékágaira s általában az életmód észszerű berendezése és kellemessé tételére vonatkozik. A «Politikai Ujdonságok» a «Vasárnapi Ujság»-gal együtt megrendelve egész hétre ellátják a házat a leg gondosabban válogatott olvasni valóval olyan árért, a mely szerény váltával meg a külföld legkedvezőbb sajtóviszonyai között is feltűnést keltene.

HALÁLOZÁSOK.

AMBRUS KAMILL, m. kir. államrendőrségi kapitány és KONKOLY HUGO államrendőrségi kézbesítő gyászosa halála keltett nagy részvétet a legutolsó napok alatt. Mind a kettőt kötelességek teljesítése közben, az ujjesti Wolfner-gyár égesénél, jul. elsőjén érte a halál. Egy nagy tűzfal omlott rájuk, mikor éppen az oda-tolagott kíváncsiak sokaságát parancsolták el onnan, fölsimerné a fenyegető helyzetet. A közönség meg is menekült, ők még ott maradtak, hogy az utolsó embert is eltávolítsák a veszedelmes helyről, és ott lelték halálukat. A fel eltemette őket. Konkoly Hugót már összeégyve, halva huzták ki a romok közül, *Ambrus* Kamill még élt, de összezuva, égési sebektől borítva. Beszállították a klinikára s ott pár óra múlva halt meg. Mind a kettő nagy családát hagyott hátra. *Konkoly Hugót*, ki 45 éves volt, özvegye és öt árva fia siratja, jul. 5-én temették el Újpesten. *Ambrus Kamill*, Újpest rendőrkapitánya temetéséről a rendőrség gondoskodott s a klinikán föllállított ravatalt koszorúkkal halmozták el. Előkelő biharamegyei családból származott s a fővárosi rendőrség egyik legbuzgóbb, kötelességtudó és rokonszenves tisztviselője volt. A 43 éves férfi özvegyet és négy árva hagyott maga után. E hó 4-én történt temetésére az összes rendőrség kivonult Sélly főkapitánnyal együtt; megjelent Hieronymi belügyminiszter, Gerlóczy alpolgármester, hg. Lobkovitz katonai főparancsnok, ki Sélly főkapitánynak azt mondta: «előttem, hogy jelen legyenek annak a temetésnek, ki úgy halt meg, mint a katoná a csataterén. Rohozzat tábornok szintén jelen volt. Mindenkit mélyen megrendített az özvegy és árvaik fájdalma. A budai németölvégi temetőben helyezték el örök nyugalomra a halottat és Sélly főkapitány mondott itt búcszó szavakat.

Elhunytak még a közelebbi napokban: *Dr. Kovács* István, Békésmegye főorvosa, egyházi tanácsbíró, ki a szabadságharcot is végig küzdötte Bem táborában, nagy ismeretekkel bíró ember, megvéje egyik népszerű férfa, s Terényi Lajos országgyűlési képviselő apósa. Budapestén, honnan holttestét Gyulára szállították. — *POPOVICS* SÁNDOR, a miniszterelnökség fordító osztályának buzgó tisztviselője, fiatalabb éveiben «Zub» álnév alatt a szerb irodalom hívatott művelője, ki Újvidéken politikai lapot is szerkesztett, 66 éves, Budapestén. — *DOLMÁNOS* György, nyug. gym. tanár, kegyesrendi aranyérmes pap, 83 éves, Nagy-Kanizsán; fiatalabb éveiben huzamos időn át a nagy-kanizsai gimnázium tanára volt. — *UBÁN* ISTVÁN homonnai járásbíró, Budapestén, a hová gyógykezelés végett felhozta, 52 éves korában — *ÓCHARA* JÁNOS, nyug. városi tanácsos, 88 éves Nagy-Szombatban. — *IPPI* BYDESKUTHY SÁNDOR, 56 éves, Sátoralja-Ujhelyen. — *DUDÁS* ISTVÁN, régi honvéd hadnagy, gr. Hadik-Barkóczy gazdasági intézője, 70 éves, Kassán. — *BARISS* PÁL, váci ügyvéd, 70 éves. — *Szentandrás* BENTSIK BOLDIZSÁN, 75 éves, Debreczenben. — *LOKE* KÁLMÁN, uradalmi ispán Tapolczán, 40 éves. — *PETŐFI* ISTVÁN 1848/9-iki honvédmester, 67-ik évében, Tördán. — *SOLTÉSZ* SÁNDOR, a városi ref. egyház lelkesze, a szabadságharcban Boeckay-huszár, 68 éves korában, Vámon. — *RÍTH* MIHÁLY, régi honvéd, és fegyverműves, 78 éves, Szegeden.

Özv. *SCHIMMER* JOZSEFNE, szül. *Szohner* Józsefina kir. törvényszéki bíró özvegye, életének 70-ik évében, Nagy-Kikindán. — *ALEXANDER* LÁSZLÓNE, szül. Csávás Marika, kunhegyesi mérnök neje, Csávás Imre szegedi törvényszéki bíró leánya, 27 éves korában, Kunhegyesen. — *FÜLÖP* KÁROLYNE, szül. Sznopek Julia, 33 éves, Nagy-Kanizsán. — Özv. *POLYAKOVSKY* JÁNOSNE, szül. *Bacsinszky* Anna, 70 esztendő, Kassán; ugyancsak *EDELÉNT* EDÉNE, szül. Pfeilmeyer Józsefiné, 62 esztendő. — *ROSOS* MATIL, 53 esztendő, Veszprémben. — *BARCS* SAMUNÉ, szül. *Scholtz* Róza, 64 éves, Merényben.

Szerkesztői mondanivalók.

Tanterem. Mint önképzőköri pályamunka sok reményre jogosító kísérlet; van benne több — ügyes, meggyőző — sikerült vonás s eleven genrefestés: szerző azonban nem tud uralkodni tárgyán, költői alakításnak nyomát sem találjuk az elnyújtott, aprólékos részletező verben.

Gondolatok. Esetleg felhasználjuk. Az ígért székegy-historiákat mutatónál szívesen vesszük.

Juliskához. Vesséle annyira darabos, hogy értékesebb tartalom mellett sem volna élvezhető.

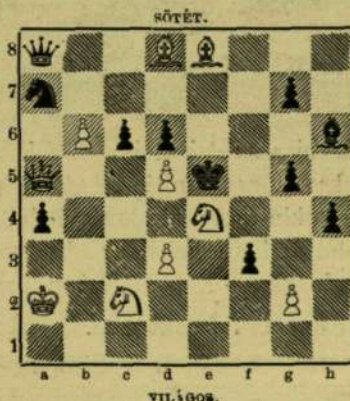
Nem mondhatlak galambomnak. Második verszaka csinos, de a kanári-hasonlat — akaratlanul — komikus szint ad a versnek.

K-vár. Sz. Sz. Levélre legközelebb magán úton válaszolunk. Még csak kevés türelme kérjük.

Szeresd magyar. Nagy szót elég van benne, de költészet kevés.

SAKKJÁTÉK.

1844. számu feladvány. Weinheimer R.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1835. számu feladvány megfejtése

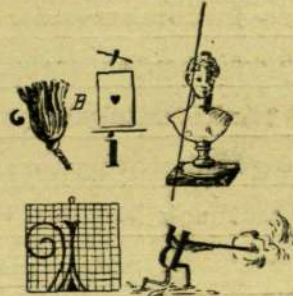
Erőlt K.-től.

Megejtés.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Vc1—f1	Hd8—c6 : (a)	1. ...	Kd5—c6 : (b)	
2. Vf1—f3	Kd5—C4	2. Vf1—c4†	Keb—b7	
3. Vb3—b3†	Ke4—b5	3. Hc8—d6†	Kb7—a7	
4. a2—a4 mat.		4. Vc4—e5 mat.		

Helyesen fejtették meg: Budapestén: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J., Eördőgh János. — Kecskeméti: Balogh Andor. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 25-ik számában között kép-talány megfejtés: Ötszáz bizony dalomba ment láng-sirba velszi bárd.

Heti naptár, július hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israelita
8 V. 68 Erzsébet kir.	67 Kilián	26 E. 3 Dávid	4
9 H. Anatólia	Cziril	27 Sámson pap	5
10 K. Amália sz.	Amália	28 Cír. és Ján.	6
11 S. Pius pp. vt.	29 Placid	29 Péter és Pál	7
12 C. Gámb. János	Henrik	30 12 apostol	8
13 P. Anaklét	Jenő	1 Julius Koz.	9
14 S. Bonaventura	Bonavent.	2 B.-Assz. m.	10 S. Ch.

Helytartás. ● Ujbold 3-án 7 óra 46 pk. reggel.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**

(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Egész selyem, mintázott Foulardokat (mintegy 450 különböző fajban), méterenként 75 krtól 3 ft 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 11 ft 65 krig — mint, kockás, csíkos, virágos, damasztú minőségben — egy 240 féle dispositió és 200 különböző szín és árnyalatban) szállít postabár és vámmentesen a privátmegrendelők lakására *Henneberg* G. (cs. k. udv. szállító) szolgálatára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címz. levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

3040. sz.

Figyelmeztetés.

A 6. hadtest területén elhelyezett csapatok számára 1894 október 1-től 1895 szeptember végeig szükségeltető szén, alom- és ágysszalma, tűzi fa és kőszén bérletszerű biztosítására az alábbi következő napokon, kizárólag írásbeli ajánlatok mellett, nyilvános tárgyalás tartatik, és pedig állomások szerint:

Mármaros-Sziget	Eperjes
Munkács	Eger
Nyiregyháza	Igló
Szatmár	Kassa
Ungvár	Miskolcz
Szobráncz	Besztercebánya
	Rimaszombat
	Edelény
	Losonc
	Szepesváralja
	Kis-Szeben
	Lőcse
	Gyöngyös

5809

1894 július 23-án
a cs. és k. katonai
élelmezési raktár-
ban Munkács-on.
1894 július 30. a
cs. és k. katonai
élelmezési raktár-
ban Kassán.
1894 augusztus 6. 1894 július 30. a
cs. és k. katonai
élelmezési raktár-
ban Kassán.

Közelebbi részleteket, illetve föltételeket a kiragszott hirdetések, valamint a kassai és munkácsi katonai élelmezési raktárakban mindenki számára megtekintésül szolgáló föltételi füzetek tartalmaznak; mely utóbbiak ezenfelül 32 krajczárért az említett élelmezési hivataloknál vétel útján is megszerezhetők. — Kassa, 1894 június 15.

Cs. és kir. katonai élelmezési raktár Kassán.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti célokra vizvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, örlőhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési cikkekkel. — Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alagcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsiakat. — Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és minden-
nemű zúzógépek.

5619

132. sz.

Hirdetések felvételnek a „Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz. a.

„HUNGARIA”

országos magyar vajkiviteli részvénytársaság értesíti

a t. gazdaközönséget,

hogy irodáját Budapest, Dalszínház-utca 10. sz. a. megnyitotta és vajtermelésre vonatkozó bejelentéseket elfogad és vajszállítási szerződéseket köt; a vajátvételt azonban csak f. é. október hó 1-én kezdi meg.

Ennélfogva kérjük a t. gazdaközönséget mielőbbi bejelentkezésre, mert egy vajtermelésre berendező tejjeladás felszerelése, tekintettel a már is beállott tömeges megrendelésekre, legalább is 8 hetet vesz igénybe.

Részletes, az egész okzerti vajtermelést röviden tárgyaló szó- vagy írásbeli felvilágosításokkal legnagyobb készséggel szolgálunk.

A „HUNGARIA” országos magyar vajkiviteli részv.-társaság igazgatósága:

Báró Josika Gábor s. k.
elnök.

5805

Kunkel Imre s. k.
vezérigazgató.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGIOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítástól 1847.

Brausweller János
Szegeden. Cs. és kir. kassai élelmezési raktár-
ban Kassán.

3040. sz. 1894 július 30. a
cs. és k. katonai
élelmezési raktár-
ban Kassán.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltek.

ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS BUDAPEST 1885.

KÖZREMUKODÓI ÉREM JELES TÁJÉKÉLVÉTELEKÉRT

Klász György
Fényképészeti műintézet

IV. hatvani utca 18. sz.
1. emeleten

Elvállal mindennemű fénykép felvételeket, többszörösítéseket gépek
ról, ipar- és tanteremtől, s a t.

PHOTOLITHOGRAPHIA, CZINKOGRAPHIA,
FÉNYNYOMAT, AUTOGRAPHIA, FÉNYMÁSOLAT.

ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS BUDAPEST 1885.

KÖZREMUKODÓI ÉREM JÓ PHOTOLITHOGRAPHIAKÉRT

Új előfizetés az Olcsó Könyvtár.

Idé s tova 20 éve, hogy Gyulai Pál szerkesztésében az Olcsó Könyvtár megindult. Azóta nagy fejlődésnek, átalakulásnak indult irodalmunk. A hetvenes évek irodalmi viszonyainak szerény köre és szűk határai jelentékenyen kitágultak; irodalmunk termékei alig sejtett elterjedést nyertek.

Az Olcsó Könyvtár, mely ma ott találhatók minden magyar házában, kétségkívül ez idők legtekintélyesebb irodalmi vállalatai közé tartozik; közel 400 kötete oly elterjedést nyert, mint alig egy másik hazánkban, s ha eleinte a magyar könyvek korlátozott kelendősége útját állta annak, hogy olcsóság dolgaiban a végső határig elmenjünk, ma, midőn e vállalat rendkívüli elterjedése mint tény áll előttünk, kötelességünkkel élünk, e tényre számolva s az Olcsó Könyvtár kötetének árait legnagyobb részben alább szálítani.

Könyv szerivel becses könyvtár beszerzésére módot nyújtani, ez ezéjla az Olcsó Könyvtár az új és olcsó kiadásának. Sokkal jobban ismeretes a könyvtár ezéjla, hogysem fejtegetnünk kellene azt; leginkább a kisebb regények és eposzok, beszédek és költői elbeszélések, költemények és színművek tára, de nincsenek kizárva belőle az irodalom más ágai sem, kivált oly történelmi, szépi és irodalomtörténeti kisebb munkák, melyek tartalmuknál fogva és formaszép-
sége nézve kitűnők.

Az „Olcsó Könyvtár” nem bizonyos osztályt vagy kort tart szemé előtt, hanem az egész művelt közönséget, s nem annyira kétes becsei újdonságokkal kíván kedveskedni, mint inkább elismert becsű művekkel. A hazai és külföldi remekírókból a legkittünőbb műveket közöljük s föllevenitjük egyszerűsággal némely jeles írók oly műveit és fordítványait, a melyek még nem voltak összegyűjtve, vagy önálló kiadásban nem jelentek meg s így a közönségre nézve mintegy elveszetteknek tekinthetők. De adunk néha új műveket is s a szakértő szerkesztőség a megválogatásban a jó ízlés mellett kiváló figyelemmel lesz a magyar közönség szükségére is, hogy könyvtárunk ne csak olcsóságá-
nál, hanem tartalmánál fogva is magyar családi könyvtárrá emelkedhessék.

Hogy tehát vállalatunk a szó legmesszebb menő értelmében „Olcsó Könyvtár” legyen, mely utat találjon a legszerényebb hajlékba is, elhatároztuk, hogy az Olcsó Könyvtárra új olcsóbb előfizetést nyitunk.

Ezen új olcsó kiadás 20 számot tartalmazó sorozatokban kerül a könyv-
piacra.

Egy-egy szám ára 10 kr.

Havonként egy ily 20 számot tartalmazó sorozat fog megjelenni.

Egy-egy sorozat bolti ára 2 frt.

Alább adjuk legközelebb megjelenő sorozatok tartalomjegyzékét. Az egyes sorozatok megjelenése után az azokban foglalt munkák külön is kaphatók lesznek, később esimes bekötési táblák is, melyekbe a vidéki könyvkötők is elég csinosan be fogják köthetni az Olcsó Könyvtár köteteit.

FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar írók, intézet és könyvnyomda,

Eddig megjelent:

I. sorozat 1—20. szám.

1—2 Csokonai Dorottya.	14 Sandeau Gyula. A montsbreyi kastély.
3—5 Bret Harte kaliforniai beszédei.	15—16 Kármán J. Fanni hagyományai.
6—7 Kölcsey Ferencz elbeszélései.	17—17 Solihub gr. Előkelő világa.
8 Macaulay. Machiavelli.	19—20 Szigligeti Ede. — Liliumfi.
9—13 Kerényi F. összes költeményei. 1840—1851.	

Legjobb és leghirveesebb
pipere hölgypor: a
La

VELOUTINE

Különleges Kispor
BISMUTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

Olasz társalgási nyelvtan.

Iskolai és magánhasználatra.

A Gaspey-Sauer tanmód szerint

a magyar nyelvhez alkalmazta

Somogyi Mór.

Második javított kiadás. — Ára fűzve 2 frt.

Befőttes- és konzerv-üvegek
legújabb szerkezet

Schreiber J. és unokaöccseivel.

Bécs,
IX. Bez., Lichtensteinstrasse Nr. 22/24.
Prága, Budapest,
Heugaplatz Nr. 27. neu. IV. váci-utca 18.

Ezen legújabb, tökéletesen légmentes üveg-
edények, kézzel készített legújabb, kiválóan
felálló könnyű kezelhetősége, teljesen lé-
gmentes záródása, valamint olcsósága által
minden e nemben eddig létezőt
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

MATTONI-FÉLE
ERZSÉ-SÓSFÜRDŐ
BET

BUDAPEST-
KELÉNFÖLD

Idény május 1-től szept. végéig.

Keserű források. Ivó és fürdőgyógyomló.

A gyógyhely fürdő, esetleg ivóforrások kitűnő
eredményre alkalmazhatók: 1. Bármilyen okok
folytán keletkezett lobos izmármányoknál. 2. Női
bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh
közeli és hashártyalob után visszamaradt izmá-
rmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nem-
különböző daganatok által előidézett izgatottsági
tüneteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavarok-
nál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmánál: máj-
bajok, székélyes székrekedés, stb. Zsírkór-
nál. 5. Köszvények, stb.

FÜRDŐ-ORVOS: DR. BRUCK JAKAB,
az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja.

Egészséges fekvés, fél óránál is a fővárostól,
kényelmes lakások, jó vendéglő, zene, kád- és
márványfürdők, különféle zuhanykészülékek-
kel. — Rendes társasági-kezelés.

A kocsik állomási helye: Ferencz József-
tér, a régi Lloyd-épület előtt.

A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosítás-
sal szívesen szolgál

Mattoni és Wille

Budapest.

5738

A Richter-féle Tinct. Capsici comp.
Horgony-Pain-Expeller

elvezetés alatt igen jó hírnevűk örvend.
Ezen fájdalomcsillapító bedörzsölés valamennyi
köszvény, csúsz és tagszaggatásban szenvedő egyé-
neknek ez uton legyen ajánlással emlékeztetve hozza.
Ezen tinktura már 25 év óta, mint legmegbízhatóbb
házi- és általános kedvelt és ennélfogva már to-
vábbi ajánlásra nem szorul.

Csekély ára, üvegenként 40 kr., 70 kr. vagy
1 f. 20 kr. vagyontalanoknak is lehetővé teszi, ezen
kirundo házi- és utazati eszközét. Bevásárlás alkalmával a „Horgony” védjegyre ügyelendő, nehogy
utazótat adjanak, mert csak a vörös Horgonyval
ellátott üvegek valódiak. Ha a valódi Pain-Expeller
helyben nem volna kapható, akkor fordul-
junk a gyártók gyógyszerháza: Richter
gyógyszertára „az arany országhoz” Prá-
gában vagy Török József gyógyszerháza
Budapestben.

GERENDAY A. ES FIA
akad. szobrász.
Első orsz. szabadalmazott
szemléltető gyárosok,
BUDAPESTEN.

Főraktár és iroda. — Mária-
Valéria-utca 2. szám.
Gyári telep és mű-
tároló Kerepesi-út
90. szám alatt.

A 82,502/II. sz. rendeletben a magas kormány részéről ajánlva

Tűzi fecskendők

tökéletes ventilrendszerrel (központi fém-ventilek egy csúszban egyesítve). Különlegességek, községek, tűzoltók és gyárak részére, tűzoltó szerek minden nemben, anihilátorok, kender- és spirál-töm-
lők, felszerelések tűz-
oltók számára, sisakok,
övek, stb., szab. létrák,
építési és kúszó-
munkák, mindenemű ar-
matúrák, gőzfűtő-
művek, szerszámok,
jutányos árban jótállás
mellett kaphatók

Tárnóczy
tűzoltó- és
gépgyár-részvén-társaságnál Budapestben.
Gyár: Külső váci-út 95. — Műtároló: Teréz-körút 36. sz.

Orszákt-magyar cs. k. és román
kir. udv. szállító, állatgyógy-
készítményekre nézve.

Kwizda-féle páta-ragasz,
mesterséges pataszár.
1 rúd 80 kr.

Kwizda-féle patakenőcs
édes és törékeny pa-
táakra. 1 szelece a 400 gr.
frt 1.25.

Kwizda-féle kresolin-
kenőcs patafentartó szer.
1 szelece a 1/2 kilo frt 1.10.

Kwizda-féle nyereg-
szappan, a nyereg és szíj-
tisztítás- és folteltárolás.
1 szelece 1 frt o. é.

Tessék a fennbbi védjegyre
figyelni s mindig határozottan
Kwizda-féle készítmény-
ket kérni.

KWIZDA F. JÁNOS.

Kwizda-féle üdítő nedv,
cs. kir. szabadalm. mosóvíz, lovak számára.
Egy palackkal frt 1.40 o. é.

Kwizda-féle
kornenburgi marha-táppor
lovak, szarvasmarha és juhok számára.

1/2 dobozzal 70 kr., 1/2 dobozzal 35 kr.

Kwizda-féle erőtakarmaný
lovak és szarvasmarhának.

1 doboz a 5 étadaggal 30 kr.
1/2 ládika a 50 „ frt 3.—
1/2 „ a 100 „ frt 6.—

5669

Kertületi gyógyszerész Kornenburgban, Bécs mellett.
Magyarországi főraktár:
Török József gysz., Budapest, király-u. 12.

Korunk fő nyavalyája az idegesség
és vértelenség, melyből számtalan más kór származik.
Ez ellen pedig legbiztosabban hat a

VASAS CHINABOR

1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco külföld 6 frt.

Ezen bor a saját magam által termelt ménesi Sherryvel van
készítve és minden hasonnevű készítmények között a legtöbb
chinaját és vasat tartalmazza.

Bozsnyay Mátýás gyógyszer. művegy-
szeti laboratoriuma, Aradon.

Kapható Budapesten: Török József gyógyszerész úrnál és
minden magyarországi gyógyszerárban.

KURCZ LIPÓT
és TÁRSA
CHEMIGRAFIAI MŰINTÉZET
Budapest
K. Eötvös-utca 4. sz.

KÉSZÍT
mindennemű igazságtételt színezve

CLICHÉKET
Chemigrafia, chromotypia,
phototypia, typia,
FAMETSZET stb. alapján

TERVEZETEK, ALAPRISZ
photolithographia
lapoztatás és igazságtételt készíttetnek
Tűzoltó magndolások pontosság
és jótállás tekintetével

Első és legrégibb telep
Ausztriában, állatgyógy-
készítményekre nézve.
Alapítási év 1853.

Kwizda-féle baromfipor,
táp-pótlék és óvó szer.
1 dobozzal 50 kr.

Kwizda-féle sertés-
por, a hízás elősegítésére és óv-
szer gyantánál.
Kis dobozzal 60 krajczár,
nagy dobozzal 1 frt 20 kr.

Kwizda-féle mosó szap-
pan házi állatoknak.
1 rúd 1.80, 80 kr., 40 kr.

Kwizda-féle pathány-
halál, pathány és egérintő
szer, megfertőzés.
— 1 rúd 50 krajczár.

Valódi minőségben csak a fenn-
bbi védjeggyel kapható
Ausztria-Magyarország minden
gyógyszertárában és dro-
guistáknál.

SCHLICK-féle vasöntőde és gépgyár-részv.-társ. BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: VI., külső váci-ut 29—35. Podmaniczky-utca 14. Kerepesi-ut 77. sz.

Gőz- és járgány-cséplőkészületek,

számos első díjjal kitünt. Schlick-féle szab. 2 és 3 vasu ekék,

mélyítő és egytetemes acél-ekék,

eredeti SCHLICK- és VIDAT-féle
egyvasu ekék, talajmívelő eszközök,

valamint
Schlick-féle szab. „HALADÁS” sorbavető gépek,

Takarékonykésítő gépek, daráló, őrlőmalmok és mindennemű gazdasági gépek.
Eredeti amerikai kéveket és marokrakó arató-gépek és fűkaszálo gépek, szállít-
ható mezei vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek. Legjutányosabb árak.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve

BUDAPESTI CZÉGEK.

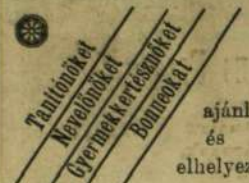
A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárnál kapható:

BALLAGI MÓR.

MAGYAR-NÉMET NÉMET-MAGYAR KÉZI-SZÓTÁR.

I. Német-magyar rész. Ára füzve 2 frt 50.
II. Magyar-német rész. Ára füzve 2 frt 50.

A két rész egy félbörkötésben 6 frt.

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félemelet).

Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váci utca 12
Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
Legnagyobb raktár minifonnyó fény-
képezési gépek és készülékekkel.
Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Uj! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

Hirdetések felvételnek

a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalában,

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

A cséplési időnyre!

Gépolaj,
kocsikenőcs,
zsákok,
ponyvák és

egyéb gazdasági
szükségleti cikkek,

SZÁVOSZT
ALPHONS

cs. és kir. udvari szállító
magkereskedése

és gazdasági cikkek üzletében

BUDAPEST,
V. Arany János-utca 11.

szerezhetők be a legjutá-
nyosabban.

Árjegyz. kívánatra ingyen
és bérmentve.

3670 A

kereskedelmi bank
felmondotta

Kertész Tódor

műiparú raktár
üzlethelyiségeit.

Most

alkalom nyílik 1000

meg 1000-féle cikk

olcsó bevásárlására.

Senckenberg gyógyszerész-féle Migrén-pasztillák.

(Nem illik szer.) Régóta (jónak bizonyult,
biztos szer migrén, fejfájás, neuralgia,
INFLUENZA, nátha, meghűlések és
hurutos torokfájások stb. ellen; ezen bajok
már 3-5 pastillából álló adag bevétele után
gyorsan gyógyulnak. — A pastillák hatása
gyors és biztos, mint azt számos elismerő
irat bizonyítja. Egy doboz ára 90 kr., hasz-
nálati utasítás mellékelve van.
Főraktár: Brady C. gyógyszerész Krenier.
Magyarország részére: 5632
Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12.

Dr. Lengyel Fr.-féle nyirfabalzsam.

Kir. szab. Svédhonra.
Már magában véve azon növényi nedv,
a mely a nyirfából kifolyik, ha annak
törését megvárjuk, emberemlékeztől óta
mint a legfinomabb szeszes szer volt is-
meretes, ha azonban ezen nedv a fel-
merés után tisztított és alkohollal együtt,
nyer gyógyzóval csodálatos hatást.
Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrré-
szeket, akkor másnap csaknem észrevétlenül pikké-
lyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és
gyöngyösdé válik. 5804

Ezen balzsam kismítja az arcon a ráncokat és himlőhelyeket,
ifjú arczsínit, a bőrt fehérséget, gyöngyösdéket és üdéséget köl-
csönöz; a legrovidebb idő alatt eltávolítja a szemöldök, hajfoltot,
anyajegyeket, orrvörösséget, bőrtörést a bőr minden más egyéb
hisztérialitását. Ára egy korsónak, használati utasítással együtt,
1 frt 50 kr. Kapható minden jobb gyógyszerárban.
Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, király-utca 12.

„Toronyórák“

palota, lakanya. gyári órákat,
villanyórákat,
legelőnyösebben rendez be

Mayer Károly L.

1-6 magyar gőz-órát

Budapest, VII., Kazinczy-u. 3.

Képes árjegyzék, kérésre ingyen bérmentve.

Privát-
Detektiv

BUDAPEST,
Vas-utca 12.
elvállal diskrét megbi-
zást, kutatásokat,
megfigyeléseket
vidéken is.

CALDERONI ÉS TÁRSA

Budapest, IV., Váci- és Deák-utca sarkán.

Verseny- és vadász-csővek

à tirage rapide és à foyer conservé legújabb
szerkezettel gyors használatra alumínium és
más anyagból sárga bőrtokban kettős lát-
csővek domboru lencsékkel, 8 egész
16 szoros nagyítással másodpercz mutatók, lé-
pésmérő s aneroid magasságmérő zsebhen hord-
hatók távolságmérő, zsebkörzők nagyítóüvegek
vadász-szemüvegek, mérőszalagok, lómértekek
fényképezési készülékek

amateur és turisták számára.

— Képes árjegyzék bérmentve állanak rendelkezésre. —

WALLA JÓZSEF

czementáru-gyára

építési anyagok raktára

Budapest, VII. ker. Rottenbiller-utca 13. sz.

Vállalkozik:

GRANITTERAZZO,
BETONIROZÁSOK,
CSATORNÁZÁSOK,
SZÖKÖKUTAK,
CEMENT-LAPOK és
MOZAIK LAPOKKAL
KÖVEZÉSEK
elkészítésére stb.

Raktárt tart:

KERAMIT LAPOK,
KELHEIMI LAPOK,
METTLACHI LAPOK,
TERRACOTTA-ÁRUK,
KÖFEDÉLPÉP,
TÜZÁLLÓ TÉGLÁK,
KÉMÉNY RAKVA-
NYOKBÓL stb.

Gyári raktára a
gartenau Port-
land cement és
vázhatlan més-
gyárnak.

STEINZEUGFABRIK

Nádfontat,
menyest ké-
szítéshez
(Stuccatur-Rohr-
gewebe).

Szabadbani szórakozáshoz alkalmas cikkek:

Angol Croquet-játék utasítással 7-20 frt. Lawn-tennis angol társasjáték 25, 35, 50 és
80 frt. Lawn-tennis rakett, párja 10, 14, 20 frt. Lawn tennis labda 12 darab 5.40-10
frt. A Lawn-tennis játékszabályai 20 kr. Football rös marhabőrrel bevont 7.70-10.42 frt.
Hajító gómb (Schleuder-Ball) marhabőrrel 7 frt. Volant-játék 1 pár 815 1.50-3 frt. Toll-
labda hozzá 1 darab 15, 20, 25 kr. Karika játékok 12 vető bot és 12 karika 1.50-2.30 forintig.
Lignum sanctum golyók 9 1/2 10 10 1/2 11 11 1/2 12 12 1/2 13 13 1/2 cm átm.
Kuglizó-bábok, tartós gyertyafényűből
egy készlet 2.50. Orosz kuglizó,
egész arcképpel és felállítású, egy
készlet 5.50-6.50. Lampionok kertek
világításához 10, 15, 20, 30, 40 kr.
Papír-léggömbök 50 krtól 3 frt.
Magasújság-féltű 30 percig meg-
lepő villanyos fényt terjeszt frt 1.20.
Flóbert-puska kertbentársaságoknak
mulattatásul 7-20 frt. Vas csőtábla
kugló bolyhosan 2.50-3 frt. Parafa-
usszó-ív 3.50, 4.50, 6.75. Ússzó-ív lég-
gel ültethető 6-7 forint. Velociped 3
kerékes, egész vasból, igen tartós 5-
10 éves únk számára 8-9.50, 11-14
forintig. Torna-eszközök szabadbani
használatához. Mászókötél sima 5,
6 frt. Mászókötél fonott csomok-
kal 7.00. Trapézrúd szabadbani
szórakozáshoz használatos 2.70. Nagy kerti napernyő japán, 80
krtól 15 frt. Időjáró barát csinos szíjzi házikóban frt 1.20. Időjáró alakok házikóban
1.50, 2 frt. Aszfaltkő kerti lakás tetejére a szélvihar által kellemes hangot ad, frt 3.50; erd-
sebb hanggal 4.50-5.50. Nyárfakörte kellemes szórakozás. Szék 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100, 105, 110, 115, 120, 125, 130, 135, 140, 145, 150, 155, 160, 165, 170, 175, 180, 185, 190, 195, 200, 205, 210, 215, 220, 225, 230, 235, 240, 245, 250, 255, 260, 265, 270, 275, 280, 285, 290, 295, 300, 305, 310, 315, 320, 325, 330, 335, 340, 345, 350, 355, 360, 365, 370, 375, 380, 385, 390, 395, 400, 405, 410, 415, 420, 425, 430, 435, 440, 445, 450, 455, 460, 465, 470, 475, 480, 485, 490, 495, 500, 505, 510, 515, 520, 525, 530, 535, 540, 545, 550, 555, 560, 565, 570, 575, 580, 585, 590, 595, 600, 605, 610, 615, 620, 625, 630, 635, 640, 645, 650, 655, 660, 665, 670, 675, 680, 685, 690, 695, 700, 705, 710, 715, 720, 725, 730, 735, 740, 745, 750, 755, 760, 765, 770, 775, 780, 785, 790, 795, 800, 805, 810, 815, 820, 825, 830, 835, 840, 845, 850, 855, 860, 865, 870, 875, 880, 885, 890, 895, 900, 905, 910, 915, 920, 925, 930, 935, 940, 945, 950, 955, 960, 965, 970, 975, 980, 985, 990, 995, 1000, 1005, 1010, 1015, 1020, 1025, 1030, 1035, 1040, 1045, 1050, 1055, 1060, 1065, 1070, 1075, 1080, 1085, 1090, 1095, 1100, 1105, 1110, 1115, 1120, 1125, 1130, 1135, 1140, 1145, 1150, 1155, 1160, 1165, 1170, 1175, 1180, 1185, 1190, 1195, 1200, 1205, 1210, 1215, 1220, 1225, 1230, 1235, 1240, 1245, 1250, 1255, 1260, 1265, 1270, 1275, 1280, 1285, 1290, 1295, 1300, 1305, 1310, 1315, 1320, 1325, 1330, 1335, 1340, 1345, 1350, 1355, 1360, 1365, 1370, 1375, 1380, 1385, 1390, 1395, 1400, 1405, 1410, 1415, 1420, 1425, 1430, 1435, 1440, 1445, 1450, 1455, 1460, 1465, 1470, 1475, 1480, 1485, 1490, 1495, 1500, 1505, 1510, 1515, 1520, 1525, 1530, 1535, 1540, 1545, 1550, 1555, 1560, 1565, 1570, 1575, 1580, 1585, 1590, 1595, 1600, 1605, 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1635, 1640, 1645, 1650, 1655, 1660, 1665, 1670, 1675, 1680, 1685, 1690, 1695, 1700, 1705, 1710, 1715, 1720, 1725, 1730, 1735, 1740, 1745, 1750, 1755, 1760, 1765, 1770, 1775, 1780, 1785, 1790, 1795, 1800, 1805, 1810, 1815, 1820, 1825, 1830, 1835, 1840, 1845, 1850, 1855, 1860, 1865, 1870, 1875, 1880, 1885, 1890, 1895, 1900, 1905, 1910, 1915, 1920, 1925, 1930, 1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960, 1965, 1970, 1975, 1980, 1985, 1990, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050, 2055, 2060, 2065, 2070, 2075, 2080, 2085, 2090, 2095, 2100, 2105, 2110, 2115, 2120, 2125, 2130, 2135, 2140, 2145, 2150, 2155, 2160, 2165, 2170, 2175, 2180, 2185, 2190, 2195, 2200, 2205, 2210, 2215, 2220, 2225, 2230, 2235, 2240, 2245, 2250, 2255, 2260, 2265, 2270, 2275, 2280, 2285, 2290, 2295, 2300, 2305, 2310, 2315, 2320, 2325, 2330, 2335, 2340, 2345, 2350, 2355, 2360, 2365, 2370, 2375, 2380, 2385, 2390, 2395, 2400, 2405, 2410, 2415, 2420, 2425, 2430, 2435, 2440, 2445, 2450, 2455, 2460, 2465, 2470, 2475, 2480, 2485, 2490, 2495, 2500, 2505, 2510, 2515, 2520, 2525, 2530, 2535, 2540, 2545, 2550, 2555, 2560, 2565, 2570, 2575, 2580, 2585, 2590, 2595, 2600, 2605, 2610, 2615, 2620, 2625, 2630, 2635, 2640, 2645, 2650, 2655, 2660, 2665, 2670, 2675, 2680, 2685, 2690, 2695, 2700, 2705, 2710, 2715, 2720, 2725, 2730, 2735, 2740, 2745, 2750, 2755, 2760, 2765, 2770, 2775, 2780, 2785, 2790, 2795, 2800, 2805, 2810, 2815, 2820, 2825, 2830, 2835, 2840, 2845, 2850, 2855, 2860, 2865, 2870, 2875, 2880, 2885, 2890, 2895, 2900, 2905, 2910, 2915, 2920, 2925, 2930, 2935, 2940, 2945, 2950, 2955, 2960, 2965, 2970, 2975, 2980, 2985, 2990, 2995, 3000, 3005, 3010, 3015, 3020, 3025, 3030, 3035, 3040, 3045, 3050, 3055, 3060, 3065, 3070, 3075, 3080, 3085, 3090, 3095, 3100, 3105, 3110, 3115, 3120, 3125, 3130, 3135, 3140, 3145, 3150, 3155, 3160, 3165, 3170, 3175, 3180, 3185, 3190, 3195, 3200, 3205, 3210, 3215, 3220, 3225, 3230, 3235, 3240, 3245, 3250, 3255, 3260, 3265, 3270, 3275, 3280, 3285, 3290, 3295, 3300, 3305, 3310, 3315, 3320, 3325, 3330, 3335, 3340, 3345, 3350, 3355, 3360, 3365, 3370, 3375, 3380, 3385, 3390, 3395, 3400, 3405, 3410, 3415, 3420, 3425, 3430, 3435, 3440, 3445, 3450, 3455, 3460, 3465, 3470, 3475, 3480, 3485, 3490, 3495, 3500, 3505, 3510, 3515, 3520, 3525, 3530, 3535, 3540, 3545, 3550, 3555, 3560, 3565, 3570, 3575, 3580, 3585, 3590, 3595, 3600, 3605, 3610, 3615, 3620, 3625, 3630, 3635, 3640, 3645, 3650, 3655, 3660, 3665, 3670, 3675, 3680, 3685, 3690, 3695, 3700, 3705, 3710, 3715, 3720, 3725, 3730, 3735, 3740, 3745, 3750, 3755, 3760, 3765, 3770, 3775, 3780, 3785, 3790, 3795, 3800, 3805, 3810, 3815, 3820, 3825, 3830, 3835, 3840, 3845, 3850, 3855, 3860, 3865, 3870, 3875, 3880, 3885, 3890, 3895, 3900, 3905, 3910, 3915, 3920, 3925, 3930, 3935, 3940, 3945, 3950, 3955, 3960, 3965, 3970, 3975, 3980, 3985, 3990, 3995, 4000, 4005, 4010, 4015, 4020, 4025, 4030, 4035, 4040, 4045, 4050, 4055, 4060, 4065, 4070, 4075, 4080, 4085, 4090, 4095, 4100, 4105, 4110, 4115, 4120, 4125, 4130, 4135, 4140, 4145, 4150, 4155, 4160, 4165, 4170, 4175, 4180, 4185, 4190, 4195, 4200, 4205, 4210, 4215, 4220, 4225, 4230, 4235, 4240, 4245, 4250, 4255, 4260, 4265, 4270, 4275, 4280, 4285, 4290, 4295, 4300, 4305, 4310, 4315, 4320, 4325, 4330, 4335, 4340, 4345, 4350, 4355, 4360, 4365, 4370, 4375, 4380, 4385, 4390, 4395, 4400, 4405, 4410, 4415, 4420, 4425, 4430, 4435, 4440, 4445, 4450, 4455, 4460, 4465, 4470, 4475, 4480, 4485, 4490, 4495, 4500, 4505, 4510, 4515, 4520, 4525, 4530, 4535, 4540, 4545, 4550, 4555, 4560, 4565, 4570, 4575, 4580, 4585, 4590, 4595, 4600, 4605, 4610, 4615, 4620, 4625, 4630, 4635, 4640, 4645, 4650, 4655, 4660, 4665, 4670, 4675, 4680, 4685, 4690, 4695, 4700, 4705, 4710, 4715, 4720, 4725, 4730, 4735, 4740, 4745, 4750, 4755, 4760, 4765, 4770, 4775, 4780, 4785, 4790, 4795, 4800, 4805, 4810, 4815, 4820, 4825, 4830, 4835, 4840, 4845, 4850, 4855, 4860, 4865, 4870, 4875, 4880, 4885, 4890, 4895, 4900, 4905, 4910, 4915, 4920, 4925, 4930, 4935, 4940, 4945, 4950, 4955, 4960, 4965, 4970, 4975, 4980, 4985, 4990, 4995, 5000, 5005, 5010, 5015, 5020, 5025, 5030, 5035, 5040, 5045, 5050, 5055, 5060, 5065, 5070, 5075, 5080, 5085, 5090, 5095, 5100, 5105, 5110, 5115, 5120, 5125, 5130, 5135, 5140, 5145, 5150, 5155, 5160, 5165, 5170, 5175, 5180, 5185, 5190, 5195, 5200, 5205, 5210, 5215, 5220, 5225, 5230, 5235, 5240, 5245, 5250, 5255, 5260, 5265, 5270, 5275, 5280, 5285, 5290, 5295, 5300, 5305, 5310, 5315, 5320, 5325, 5330, 5335, 5340, 5345, 5350, 5355, 5360, 5365, 5370, 5375, 5380, 5385, 5390, 5395, 5400, 5405, 5410, 5415, 5420, 5425, 5430, 5435, 5440, 5445, 5450, 5455, 5460, 5465, 5470, 5475, 5480, 5485, 5490, 5495, 5500, 5505, 5510, 5515, 5520, 5525, 5530, 5535, 5540, 5545, 5550, 5555, 5560, 5565, 5570, 5575, 5580, 5585, 5590, 5595, 5600, 5605, 5610, 5615, 5620, 5625, 5630, 5635, 5640, 5645, 5650, 5655, 5660, 5665, 5670, 5675, 5680, 5685, 5690, 5695, 5700, 5705, 5710, 5715, 5720, 5725, 5730, 5735, 5740, 5745, 5750, 5755, 5760, 5765, 5770, 5775, 5780, 5785, 5790, 5795, 5800, 5805, 5810, 5815, 5820, 5825, 5830, 5835, 5840, 5845, 5850, 5855, 5860, 5865, 5870, 5875, 5880, 5885, 5890, 5895, 5900, 5905, 5910, 5915, 5920, 5925, 5930, 5935, 5940, 5945, 5950, 5955, 5960, 5965, 5970, 5975, 5980, 5985, 5990, 5995, 6000, 6005, 6010, 6015, 6020, 6025, 6030, 6035, 6040, 6045, 6050, 6055, 6060, 6065, 6070, 6075, 6080, 6085, 6090, 6095, 6100, 6105, 6110, 6115, 6120, 6125, 6130, 6135, 6140, 6145, 6150, 6155, 6160, 6165, 6170, 6175, 6180, 6185, 6190, 6195, 6200, 6205, 6210, 6215, 6220, 6225, 6230, 6235, 6240, 6245, 6250, 6255, 6260, 6265, 6270, 6275, 62

28. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, JULIUS 15.

41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és a egész évre 12 forint
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre 6 forintCsupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 forint
fél évre 4 forintCsupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5 forint
fél évre 2.50 forint
Külföldi előfizetésekre a postai
meghatározott vitélő is eszandó.

A LEMBERGI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS.

A KIES FERVÉSÜ Lembergől mintegy két kilométernyire emelkedik a Kilinski-park, melynek fensikjéről gyönyörű kilátás nyílik Lemberg városára. A város félkör alakban fekszik előttünk a völgykatonában s csak részben látható, másik részét elfedi előlünk a fák sűrű lombja. Ezen a gyönyörű ponton, a magaslat fensikjén épült a kiállítás, melyen a lengyelek száz éves haladásukat mutatják be. A mi az ipar, művészet, tudomány, gazdaság és tanügy terén 1794 óta történt, annak hű képét látjuk e helyen, s nem ritkán bámuljuk azt a szívós kitartást, a bámulatos akaratot, a kiváló buzgalmat, melylyel a lengyelek előbbre haladni törekedtek, hogy a nyugati művelődésnek folyton nyomában legyenek. És nyomában is vannak, sőt van alkalmunk olyan productumokat is látni, a melyek más nemzetek hasonló alkotásainak semmiképp sem állanak mögötte.

Hogy a kiállításon mi a legszebb és legérdekesebb, azt bajos volna hamarjában eldönteni, merta kiállítás mintegy két kilométer hosszúságú térséget foglal el, tele csinos csarnokokkal, festői szép pavillonokkal, czélszerű áruházakkal, melyek a szorgalmas nép alkotásait tartalmazták.

A bejáratnál egy gyönyörű körkép köti le figyelmünket, olyanféle, mint Budapesten a Fesztyé a Városligetben, szintén történeti tárgyú, mint ez. Kosciuszkonak *Raclawic*-nél vívott csatáját ábrázolja a remek alkotás. Kosciuszko ott kaszákkal fölfegyverkezett krakói parasztokkal aratott fényes győzelmet a harcmezén orosz csapatok fölött 1794 április 4-én. Ebben a csatában történt, hogy a lengyel szabadságharc halhatatlan hősei az orosz csapatoktól 12 ágyút vettek el pusztá kézzel, s óriási lelkesedésükben úgy elverték az orosz csapatokat, hogy azok vad futásban menekültek a csatatererről. Tudjuk a lengyelekről, hogy szabadságszerető, függet-

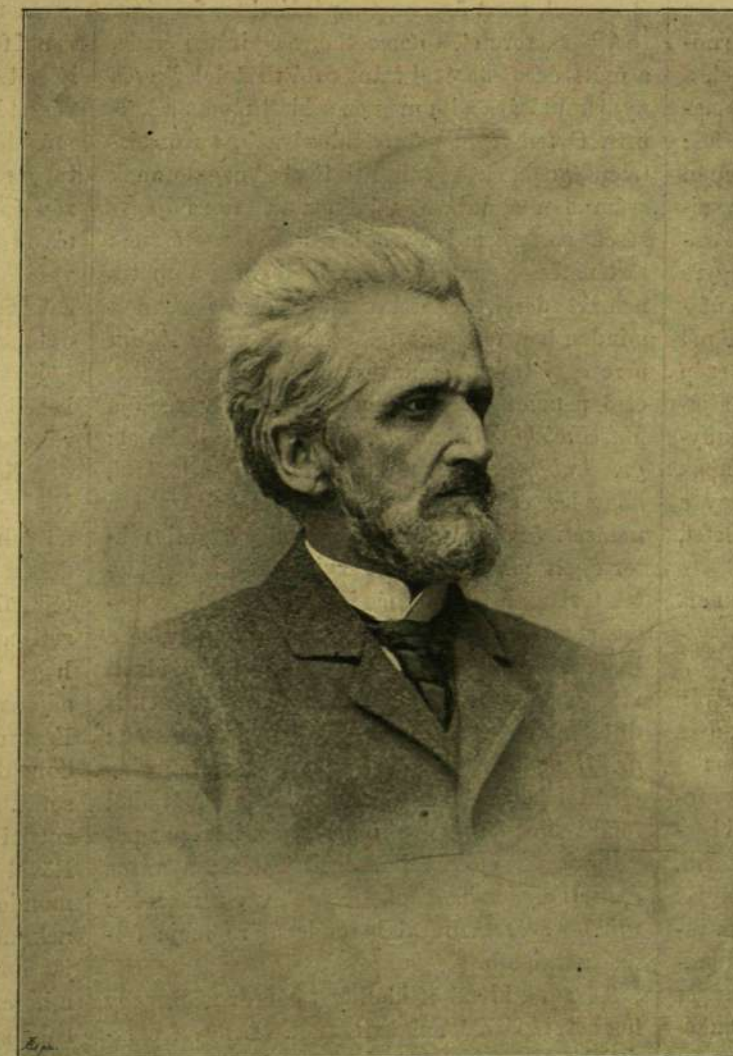
len jellemű nép, mely nem egy csatában küzdött az éjszakai zsarnokság ellen. A mai lengyel festői nemzedék hálásan írta szívébe az ősek hőstetteit, s innét van, hogy a lengyel festészetben a csata-festés uralkodik és majd minden képen egy-egy fényes hazafias tettet örökítenek meg. *Matejko*, a nem rég elhunyt lengyel mester, kinek főbb alkotásait nem régiben bemutatottuk olvasóinknak, úttörő volt e téren s a mai nemzedék őt követi. A gyönyörű képet, melyről szó van, két fiatal, de nagy tehetségű lengyel készítette: *Kossak* Wojcech és *Styka* Jan, kik kitűnően komponálnak s pompás színezéssel festenek. A harszó lengyel parasztok mindegyike egy-egy oroszlan, mindegyike igazi jellem, mely teljesen tudatában van a céljának,

melyért véres csatákat küzd. A nagy kép a mai festészet kiváló alkotása; dicséretére válik a lengyel művészetnek, különösen a csata-festészetnek.

Ezzel szemben van a *műcsarnok*, s a mellett a *Matejko* külön pavillonja. A mit a lengyel művészet száz év óta alkotott, az mind itt van időszertint sorrendben, a fejlődés első időszakától napjainkig. Eleinte a francia hatás uralkodik, majd a müncheni iskola váltja azt föl, de mindegyikből kisugárzik a sajátos, eredeti nemzeti szellem. Ez a szellemi vonás vonul aztán az egész sorozaton végig; ezt látjuk mindinkább fejlődni és erősödni, míg el nem éri azt a fokot, mely a nemzeti szellem teljes diadalra jutását mutatja. Itt azután két híres vezéralakkal találkozunk: az egyik *Matejko*, a másik *Grottger*, kiknek majdnem összes műveit együtt látjuk itt.

Matejko az akadémia sablonjával indul és még vezető kézzel szorul. Művészete csakhamar gyökeret ver, bátran tör előre, önállósága biztos talajra talál s aztán feltartóztatlanul rohan előre, magával ragadva egy egész nemzedéket. Napoleon fénykorában a párisi szalonban nyeri az első nagy díjat. Egy alig ismert név rögtön európai hírnévre vergődik és gyors rohamban hódítja meg a világot. A mit alkot, az mind jeles, mind tartalmas és mind sokat nyom Lengyelország történetében s festészetében. Alakjai igazi hősök, kik készek életüket föláldozni a hazáért; elvérzenek, vagy diadalmas csatákban győznek, vagy összerokadnak a nagy dicsőség terhe alatt. Hős maga az alkotó mester is, ki dicsősége és fénykora közepette ejti el az ecsetet, s a nemzeti génusz zokogva kíséri el utolsó útjára.

A másik, *Grottger*, az érzelmesség s az eszményiség szolgálatában áll. Szellemes, van ideálja, s ennek a rabja. Végig vezeti az embert az élet iskoláján, megizlelteti vele mindazt, a mi édes és jó; de a keserűségtől, a fájdalomtól sem kímél meg. Igazi bölcsész, ki az elméletet mellőzi, s úgy veszti

SAPIEHA ADÁM HERCZEG, A LEMBERGI KIÁLLÍTÁS ELNÖKE.